

**«ԱՐՓԱ-ՍԵՎԱՆ»
ԲԱՑ ԲԱԺՆԵՏԻՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆ**

**2018Թ. ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 31-Ի ԴՐՈՒԹՅԱՄԲ
ԵՎ ԱՅԴ ԱՄՍԱԹՎԻՆ ԱՎԱՐՏՎԱԾ ՏԱՐՎԱ
ՀԱՄԱԽՍԲՎԱԾ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ**

Անկախ աուդիտորական եզրակացություն	3
Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններ	
Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն	5
Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվություն	6
Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվություն	7
Դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվություն	8
Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ	9

ԱՆԿԱՆ ԱՌԻԴԻՅՈՐԱԿԱՆ ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Ներկայացվում է «Արփա-Սևան» ԲԲԸ-ի բաժնետերերին

Կարծիք

Մենք աուդիտի ենք ենթարկել «Արփա-Սևան» Բազ բաժնետիրական ընկերության և վերջինիս դուստր կազմակերպության (այսուհետ՝ Խումբ) կից ներկայացված համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները, որոնք ներառում են ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունը՝ առ 31-ը դեկտեմբերի 2018թ., այդ ամսաթվին ավարտված տարվա համար շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին, սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին և դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվությունները, ինչպես նաև համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրությունները, ներառյալ՝ հաշվապահական հաշվառման նշանակալի քաղաքականության ամփոփը:

Մեր կարծիքով, կից համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները բոլոր էական առումներով ճշմարիտ են ներկայացնում Խմբի համախմբված ֆինանսական վիճակը 2018 թվականի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ, ինչպես նաև այդ ամսաթվին ավարտվող տարվա համախմբված ֆինանսական արդյունքը և համախմբված դրամական միջոցների հոսքերը՝ համաձայն ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ-ներ):

Կարծիքի հիմք

Մենք աուդիտին իրականացրել ենք աուդիտի միջազգային ստանդարտներին (ԱՄՍ-ներ) համապատասխան: Այդ ստանդարտներից բխող մեր պատասխանատվությունը լրացուցիչ նկարագրված է այս եզրակացության «Աուդիտորի պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար» բաժնում: Մենք անկախ ենք Խմբից՝ համաձայն Հաշվապահների էթիկայի միջազգային ստանդարտների խորհրդի կողմից հրապարակված Պրոֆեսիոնալ հաշվապահի էթիկայի կանոնագրքի (ՀԵՄՍԽ կանոնագրք) և պահպանել ենք էթիկայի այլ պահանջները՝ համաձայն ՀՄԵՍԽ կանոնների: Համոզված ենք, որ ձեռք ենք բերել բավականաչափ ու համապատասխան աուդիտորական ապացույցներ՝ մեր կարծիքն արտահայտելու համար:

Առանցքային աուդիտորական հարցեր

Առանցքային աուդիտորական հարցերն այն հարցերն են, որոնք մեր մասնագիտական դատողության համաձայն՝ առավել նշանակալի էին ընթացիկ ժամանակաշրջանի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի ընթացքում: Մենք որոշել ենք, որ առկա չեն առանցքային աուդիտորական հարցեր, որոնք անհրաժեշտ էր ներկայացնել:

Ղեկավարության և կառավարման օղակներում գտնվող աեձանց պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Խմբի ղեկավարությունը պատասխանատու է ՖՀՄՍ-ների համաձայն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման և ճշմարիտ ներկայացման, և այնպիսի ներքին հսկողության համար, որն ըստ ղեկավարության, անհրաժեշտ է խարդախության կամ սխալի հետևանքով էական

խեղաթուրումներից գերծ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումը ապահովելու համար:

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս՝ ղեկավարությունը պատասխանատու է ՆԱԲԻ անընդհատ գործելու կարողության գնահատման համար՝ անհրաժեշտության դեպքում բացահայտելով անընդհատությանը վերաբերող հարցերը, ինչպես նաև հաշվապահական հաշվառման անընդհատության սկզբունքը կիրառելու համար, եթե ղեկավարությունը չունի խուսրը լուծարելու կամ ՆԱԲԻ գործունեությունը դադարեցնելու մտադրություն, կամ չունի այդպես չվարվելու որևէ իրատեսական այլընտրանք:

Կառավարման օդակներում գտնվող անձինք պատասխանատու են ֆինանսական հաշվետվողականության գործընթացի վերահսկման համար:

Աուդիտորի պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար

Մեր նպատակն է ձեռք բերել ողջամիտ հավաստիացում առ այն, որ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները բոլոր էական առումներով գերծ են էական խեղաթուրումներից, անկախ դրանց խարդախության կամ սխալի հետևանքով առաջացման հանգամանքից, և ներկայացնել մեր կարծիքը ներառող աուդիտորական եզրակացություն:

Ողջամիտ հավաստիացումը բարձր մակարդակի հավաստիացում է, բայց այն չի երաշխավորում, որ ԱՄՄ-ներին համապատասխան իրականացված աուդիտը միշտ կհայտնաբերի էական խեղաթուրումը, երբ այն առկա է: Խեղաթուրումները կարող են առաջանալ սխալի կամ խարդախության արդյունքում, և համարվում են էական, երբ խելամուտք են կարող է ակնկալվել, որ դրանք, առանձին կամ միասին վերցրած, կազդեն ֆինանսական հաշվետվություններն օգտագործողների՝ այդ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հիման վրա կայացվող տնտեսական որոշումների վրա:

ԱՄՄ-ների համաձայն իրականացրած աուդիտի ողջ ընթացքում կիրառում ենք մասնագիտական դատողություն և պահպանում մասնագիտական կասկածամտություն: Ի լրումն՝

- հատկորոշում և գնահատում ենք խարդախության կամ սխալի հետևանքով համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների էական խեղաթուրման ռիսկերը, նախագծում և իրականացնում ենք աուդիտորական ընթացակարգեր՝ այդ ռիսկերին արձագանքելու նպատակով, և ձեռք ենք բերում աուդիտորական ապացույցներ, որոնք բավարար և համապատասխան հիմք են հանդիսանում մեր կարծիքի համար: Խարդախության հետևանքով առաջացած էական խեղաթուրման չհայտնաբերման ռիսկն ավելի բարձր է, քան սխալի հետևանքով էական խեղաթուրման չհայտնաբերման ռիսկը, քանի որ խարդախությունը կարող է ներառել հանցավոր համաձայնություն, գեղծարարություն, միտումնավոր բացթողումներ, սխալ ներկայացումներ կամ ներքին հսկողության համակարգի չարաշահում:
- ձեռք ենք բերում աուդիտին վերաբերող ներքին հսկողության մասին պատկերացում՝ տվյալ հանգամանքներին համապատասխան աուդիտորական ընթացակարգեր նախագծելու, և ոչ թե ՆԱԲԻ ներքին հսկողության արդյունավետության վերաբերյալ կարծիք արտահայտելու համար:
- գնահատում ենք հաշվապահական հաշվառման կիրառված քաղաքականության տեղին լինելը, ինչպես նաև ղեկավարության կողմից կատարած հաշվապահական հաշվառման գնահատումների և կից բացահայտումների խելամուտքությունը:
- եզրահանգում ենք ղեկավարության կողմից հաշվապահական հաշվառման անընդհատության սկզբունքի կիրառման տեղին լինելու վերաբերյալ, և հիմնվելով ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա՝ գնահատում ենք՝ արդյոք առկա է էական անորոշություն դեպքերի կամ իրավիճակների վերաբերյալ, որոնք կարող են նշանակալի կասկած հարուցել ՆԱԲԻ անընդհատ

գործելու կարողության վրա: Եթե մենք եզրահանգում ենք, որ առկա է էական անորոշություն, ապա մեզանից պահանջվում է աուդիտորական եզրակացությունում ուշադրություն հրավիրել համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համապատասխան բացահայտումներին, կամ, եթե այդպիսի բացահայտումները բավարար չեն, ձևափոխել մեր կարծիքը: Մեր եզրահանգումները հիմնված են մինչև մեր եզրակացության ամսաթիվը ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա: Սակայն, ապագա դեպքերը կամ իրավիճակները կարող են ստիպել խմբին դադարեցնել անընդհատության սկզբունքի կիրառումը.

- գնահատում ենք համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների ընդհանուր ներկայացումը, կառուցվածքը և բովանդակությունը, ներառյալ բացահայտումները, ինչպես նաև համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հիմքում ընկած գործարքների ու դեպքերի ճշմարիտ ներկայացումը:
- ձեռք ենք բերում բավարար համապատասխան աուդիտորական ապացույցներ խմբի կազմի մեջ մտնող կազմակերպություններին կամ գործունեությանը վերաբերող ֆինանսական տեղեկատվության հետ կապված: Մենք պատասխանատու ենք խմբի աուդիտի ղեկավարման, վերահսկողության և իրականացման համար: Մենք շարունակում ենք ամբողջական պատասխանատվություն կրել մեր աուդիտորական եզրակացության համար:

Ղեկավարությունը, ի թիվս այլ հարցերի, հաղորդակցում ենք աուդիտի առաջադրանքի պլանավորված շրջանակի և ժամկետների, ինչպես նաև աուդիտի ընթացքում հայտնաբերված նշանակալի հարցերի, ներառյալ ներքին հսկողությանը վերաբերող նշանակալի թերությունների մասին:

Ղեկավարությանը նաև տրամադրում ենք հավաստիացում, որ պահպանել ենք անկախության վերաբերյալ էթիկայի պահանջները, ինչպես նաև նրանց տեղեկացնում ենք բոլոր հարաբերությունների կամ այլ հարցերի մասին, որոնք ըստ ողջամիտ ենթադրության, կարող են անդրադառնալ մեր անկախության վրա, և որտեղ կիրառելի է անկախության պահպանմանն ուղղված միջոցառումների վերաբերյալ:

Թաթուլ Մովսիսյան
Գլխավոր տնօրեն

Էդգար Ալեքսանյան
Առաջադրանքի ղեկավար

13 փետրվարի, 2019թ.,
ք.Երևան, Պ.Սևակ 8

000 դրամ	Ծանոթ.	31/12/18	31/12/17
Ակտիվ			
Հիմնական միջոցներ	8	2,574,216	2,849,356
Ոչ նյութական ակտիվներ		4,691	5,966
Փոխառություններ	9	1,187,645	988,400
Կանխավճար ոչ ընթացիկ ակտիվների համար		260	10,294
Ընդամենը ոչ ընթացիկ ակտիվներ		3,766,812	3,854,016
Պաշարներ	10	327,726	421,604
Կանխավճար պաշարների և ծառայությունների համար		62,352	139,502
Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	11	1,159,263	846,430
Շահութահարկի կանխավճար		18,292	828
Կանխավճար հարկերի և պարտադիր վճարների գծով	18	805	237
Փոխառություններ	9	121,676	79,614
Դրամական միջոցներ	12	396,199	627,452
Այլ ընթացիկ ակտիվներ	13	41,920	65,568
Ընդամենը ընթացիկ ակտիվներ		2,128,233	2,181,235
Ընդամենը ակտիվներ		5,895,045	6,035,251
Սեփական կապիտալ և պարտավորություններ			
Կանոնադրական կապիտալ	14	51,130	51,130
Զբաղիված շահույթ	14	4,674,782	4,505,974
Պահուստային կապիտալ	14	60,580	60,580
Ընդամենը սեփական կապիտալ		4,786,492	4,617,684
Ֆինանսական վարձակալության գծով պարտավորություններ	15	-	86,294
Հետաձգված հարկային պարտավորություններ	25	119,923	140,480
Ընդամենը ոչ ընթացիկ պարտավորություններ		119,923	226,774
Վարկեր	15	251,615	129,526
Փոխառություններ	16	56,000	55,000
Ֆինանսական վարձակալության գծով պարտավորություններ	15	-	257
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	17	96,001	57,919
Կանխավճար ծառայությունների համար		53,745	385,486
Շահութահարկի գծով պարտավորություն		-	116,594
Այլ հարկերի և պարտավճարների գծով պարտավորություն	18	151,130	162,435
Աշխատավարձի և այլ կարճ. հատուց-ի գծով պարտ-ություն	19	121,545	186,738
Շահաբաժնի գծով պարտավորություն	20	244,929	63,830
Եկամուտներին վերաբերող շնորհներ		-	1
Այլ պարտավորություններ	21	13,665	33,007
Ընդամենը ընթացիկ պարտավորություններ		988,630	1,190,793
Ընդամենը սեփական կապիտալ և պարտավորություններ		5,895,045	6,035,251

Գլխավոր տնօրեն
Գլխավոր հաշվապահ

Միլիոն դրամ	Ծանոթ.	2018	2017
Հասույթ	22	3,812,614	5,818,547
Վաճառքի ինքնարժեք	22	(3,059,137)	(4,444,694)
Համախառն շահույթ		753,477	1,373,853
Այլ եկամուտներ	23	60,910	69,460
Իրացման ծախսեր		(672)	(296)
Վարչական ծախսեր		(217,576)	(243,631)
Այլ ծախսեր	23	(85,224)	(123,011)
Գործառնական շահույթ		510,915	1,076,375
Ֆինանսական եկամուտներ	24	102,608	87,419
Ֆինանսական ծախսեր	24	(16,853)	(40,608)
Փոխարժեքային տարբերությունից օգուտ (վնաս)		(760)	(138)
Շահույթ մինչև հարկումը		595,910	1,123,048
Շահութահարկի գծով ծախս	25	(79,872)	(233,692)
Զուտ շահույթ		516,038	889,356
Ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունք		516,038	889,356
-որից մայր կազմակերպության սեփականատերերին		516,038	889,356
Մեկ բաժնետոմսին բաժին ընկնող շահույթ			
Մեկ բաժնետոմսին բաժին ընկնող բազային շահույթ	26	25.23	43.49
Մեկ բաժնետոմսին բաժին ընկնող նոսրացված շահույթ	26	25.23	43.49

Գլխավոր տնօրեն

Պարույր Հակոբյան

Գլխավոր հաշվապահ

‘000 դրամ	Ծանոթ	Կանոնա- դրական կապիտալ	Զբաղի- ված շահույթ	Պահուս- տային կապիտալ	Ընդամենը
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2016	14	51,130	3,844,185	60,580	3,955,895
Զուտ շահույթ		-	889,356		889,356
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունք		-	-	-	-
Ընդամենը համապարփակ ֆինան- սական արդյունք՝ առանց հարկերի		-	889,356	-	889,356
Շահաբաժին		-	(153,390)	-	(153,390)
Ֆինանսական գործիքների սկզբնական չափումից վնաս		-	(74,177)	-	(74,177)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2017		51,130	4,505,974	60,580	4,617,684
Զուտ շահույթ		-	516,038		516,038
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունք		-	-	-	-
Ընդամենը համապարփակ ֆինան- սական արդյունք՝ առանց հարկերի		-	516,038	-	516,038
Շահաբաժին		-	(306,780)	-	(306,780)
Ֆինանսական գործիքների սկզբնական չափումից վնաս		-	(40,450)	-	(40,450)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2018		51,130	4,674,782	60,580	4,786,492

Գլխավոր տնօրեն

Պարույր Հակոբյան

Գլխավոր հաշվապահ

Սեդրիկ Բաբայան

Միլիոն դրամ	Ծանոթ.	2018	2017
Գործառնական գործունեությունից դրամական հոսքեր			
վաճառքներից		3,940,587	7,055,231
այլ գործունեությունից		14,860	(1,952)
կյութերի, ապրանքների ձեռք բերումից		(961,599)	(1,922,361)
աշխատանքների, ծառայությունների ձեռք բերումից		(845,197)	(1,337,801)
վճարումներ, աշխատակիցներին և նրանց անունից		(930,373)	(990,387)
շահութահարկ		(252,521)	(73,060)
այլ հարկեր, պարտադիր վճարներ	18	(467,361)	(672,419)
այլ		(278,190)	(461,744)
Գործառնական գործունեությունից դրամական գուտ հոսքեր		220,206	1,595,507
Ներդրումային գործունեությունից դրամական հոսքեր			
հիմնական միջոցների վաճառքից		31,465	13,760
տրված փոխառությունների մարումից	9	78,671	178,352
տոկոսների ստացումից		6,903	-
հիմնական միջոցների ձեռքբերումից		(301,914)	(676,477)
փոխառությունների տրամադրումից	9	(247,161)	(440,264)
Ներդրումային գործունեությունից դրամական գուտ հոսքեր		(432,036)	(924,629)
Ֆինանսական գործունեությունից դրամական հոսքեր			
վարկերի և փոխառությունների ստացումից	15	1,143,215	765,885
վարկերի և փոխառությունների մարումից	15	(1,020,414)	(774,309)
շահաբաժինների վճարումից	20	(125,697)	(218,431)
տոկոսների վճարումից	24	(16,028)	(26,708)
Ֆինանսական գործունեությունից դրամական գուտ հոսքեր		(18,924)	(253,563)
Ընդամենը դրամական միջոցների գուտ հոսքեր			
արտարժույթի փոխարժեքային տարբերություններ		(230,754)	417,315
		(499)	(592)
Դրամական միջոցների մնացորդը առ 1 հունվարի		627,452	210,729
Դրամական միջոցների մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի		396,199	627,452

Գլխավոր տնօրեն

Գլխավոր հաշվապահ

[Handwritten signature]

1. Ընդհանուր տեղեկություններ

«Արփա-Սևան» ԲԲԸ-ն (այսուհետ՝ Ընկերություն) հիմնադրվել է 1969թ. որպես «ԱրփաՍևանՇին» շինարարական կազմակերպություն: 1995թ.-ին վերակազմավորվել է որպես «Արփա-Սևան» ՓԲԸ, իսկ 1998թ.-ին՝ «Արփա-Սևան» ԲԲԸ:

Ընկերությունը ունի մեկ դուստր կազմակերպություն՝ «Արփա-Սևան նախագիծ» ՓԲԸ (100% բաժնեմաս), չունի ասոցիացված կազմակերպություններ և համատեղ վերահսկվող միավորներ: Սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները ընդգրկում են Ընկերությունը և իր դուստր կազմակերպությունը (այսուհետ՝ Խումբ):

Խմբի գործունեության հիմնական տեսակները՝

- ջրանցքների և ոռոգման համակարգերի կառուցում և կապիտալ հիմնանորոգում,
- ստորգետնյա կառույցների շինարարություն,
- հորատման և պայթեցման աշխատանքներ:

Աշխատակիցների միջին ցուցակային թվաքանակը 2018թ. 391 անձ է, իսկ 2017թ.՝ 410:

Իրավաբանական հասցեն է՝ ք.Երևան, Վ.Վաղարշյան 20, որտեղ տեղակայված է վարչական գրասենյակը: Ավտոտրանսպորտային ծառայությունը և կենտրոնական պահեստը գտնվում են ք.Երևան, Արտաշիսյան 105 և Արտաշիսյան 106 հասցեներում: Շինարարական աշխատանքները հիմնականում իրականացվել են Վայոց Ձորի, Սյունիքի, Գեղարքունիքի, Կոտայքի և Տավուշի մարզերում:

Կառավարման բարձրագույն մարմինը բաժնետերերի ընդհանուր ժողովն է, որն ունի Խմբի կառավարման և գործունեության ցանկացած հարցի վերջնական լուծման իրավունք: Բաժնետերերի ընդհանուր ժողովի կողմից ընտրվել են դիտորդ խորհուրդ և վերստուգող հանձնաժողով: Խմբի ընթացիկ գործունեության ղեկավարումն իրականացնում է գլխավոր տնօրենը:

Բաժնետերեր	Բաժնետոմսերի	
	քանակ	Ձայների տեսակարար կշիռը (%)
Ընդամենը, այդ թվում	20,452	100
Պարույր Հակոբյան	11,410	55.79
Կարինե Նավասարդյան	2,673	13.07

2. ՖԶՄՄ-ներին համապատասխանությունը

Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են Ֆինանսական Հաշվետվությունների Միջազգային Ստանդարտներին (ՖՀՄՄ) համապատասխան:

3. Ֆունկցիոնալ և ներկայացման արժույթը

ՀՀ արժույթը ՀՀ դրամն է, որը Խմբի ֆունկցիոնալ և ներկայացման արժույթն է:

Ֆինանսական տեղեկատվությունը ցույց է տրված հազար դրամներով՝ առանց ստորակետից հետո տասնորդական նիշի:

4. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասերի համառոտ նկարագիրը**4.1. Չափման հիմունքները**

Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են սկզբնական արժեքի հիմունքով: Սովորաբար սկզբնական արժեքը հիմնված է ակտիվի դիմաց տրված հատուցման իրական արժեքի վրա:

4.2. Ֆինանսական հաշվետվությունների կազմը

Ֆինանսական հաշվետվություններում ներառված են՝

ա) ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն՝ ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ: Ընթացիկ և ոչ ընթացիկ ակտիվներն ու պարտավորությունները ներկայացվում են առանձին դասակարգմամբ:

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

բ) շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին մեկ համախմբված հաշվետվություն՝ տվյալ ժամանակաշրջանի համար: Խումբը ներկայացնում է շահույթում կամ վնասում ճանաչված ծախսերի բաժանումը (վերլուծումը)՝ օգտագործելով դրանց գործառնության վրա հիմնված դասակարգումը:

գ) սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվություն՝ տվյալ ժամանակաշրջանի համար:

դ) դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվություն՝ տվյալ ժամանակաշրջանի համար: Գործառնական գործունեությունից առաջացող դրամական միջոցների հոսքերի մասին տեղեկատվությունը ներկայացվում է՝ օգտագործելով ուղղակի մեթոդը: Վճարված տոկոսները դասակարգվում են որպես ֆինանսավորման, ստացված տոկոսներն ու շահաբաժինները՝ որպես ներդրումային գործունեությունից առաջացող դրամական միջոցների հոսքեր: Վճարված հարկերը դասակարգվում են որպես գործառնական գործունեությունից առաջացող դրամական միջոցների հոսքեր:

ե) ծանոթագրություններ, որոնք բաղկացած են հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասերի համառոտ նկարագրից և այլ բացատրական տեղեկատվությունից:

Ֆինանսական հաշվետվություններում բացահայտվում է ընթացիկ ժամանակաշրջանի ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացված բոլոր գումարների՝ նախորդ ժամանակաշրջանի (նախորդ տարի) համադրելի տեղեկատվությունը: Երբ Խումբը իր ֆինանսական հաշվետվություններում փոփոխում է հոդվածների ներկայացումը կամ դասակարգումը, ապա վերադասակարգում է համադրելի գումարները, բացի այն դեպքերից, երբ վերադասակարգումն անիրագործելի է:

4.3. Համախմբման հիմունքներ**Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին շրջանակը**

Ընկերությունը համախմբում է բոլոր դուստր կազմակերպությունների ֆինանսական հաշվետվությունները, որոնք գործում են ինչպես ՀՀ-ում, այնպես էլ արտերկրում:

Դուստր է այն կազմակերպությունը, որը վերահսկվում է Ընկերության կողմից: Ընկերությունը վերահսկողություն ունի ներդրման օբյեկտի (դուստր կազմակերպության) նկատմամբ, երբ ներդրման օբյեկտում իր ներգրավվածության արդյունքում նա ունի փոփոխական հատույցների իրավունք կամ ռիսկին ենթարկվածություն և ներդրման օբյեկտի նկատմամբ իր իշխանության միջոցով այդ հատույցների վրա ազդելու կարողություն:

Համախմբման ընթացակարգերը

Խումբը պատրաստում է համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններ՝ միանման գործարքների և նույն հանգամանքներում տեղի ունեցող այլ դեպքերի համար օգտագործելով հաշվապահական հաշվառման միօրինակ քաղաքականություն:

Դուստր կազմակերպության համախմբումը սկսվում է նրա նկատմամբ Ընկերության (մայր կազմակերպության) կողմից վերահսկողություն ձեռք բերելու ամսաթվից և դադարում է՝ ներդրման օբյեկտի նկատմամբ ներդրողի (մայր կազմակերպության) վերահսկողությունը կորցնելուն պես: Դուստր կազմակերպության եկամուտներն ու ծախսերը հիմնված են լինում ակտիվների և պարտավորությունների՝ ձեռքբերման ամսաթվի դրությամբ մայր կազմակերպության համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված արժեքների վրա:

Չվերահսկող բաժնեմասերը համախմբված ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ներկայացվում են սեփական կապիտալում՝ մայր կազմակերպության սեփականատերերի սեփական կապիտալից առանձին:

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները կազմելիս Ընկերության և դուստր կազմակերպությունների ֆինանսական հաշվետվությունները համախմբվում են տող առ տող՝ գումարելով ակտիվների, պարտավորությունների, սեփական կապիտալի, եկամուտների և ծախսերի համապատասխան հոդվածները:

Որպեսզի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները ներկայացնեն ֆինանսական տեղեկատվություն խմբի, որպես մեկ կազմակերպության համար, կատարվում են հետևյալ քայլերը՝

- ա) համախմբվում են մայր կազմակերպության և դուստր կազմակերպությունների ակտիվների, պարտավորությունների, սեփական կապիտալի, եկամուտների, ծախսերի և դրամական հոսքերի նմանատիպ հոդվածները.
- բ) հաշվանցվում է (բացառվում է) յուրաքանչյուր դուստր կազմակերպությունում մայր կազմակերպության ներդրման հաշվեկշռային արժեքը և յուրաքանչյուր դուստր կազմակերպության սեփական կապիտալում մայր կազմակերպության բաժինը.
- գ) ամբողջությամբ բացառվում են ներխմբային ակտիվները և պարտավորությունները, սեփական կապիտալը, եկամուտը, ծախսերը և դրամական հոսքերը, որոնք վերաբերում են խմբում ընդգրկված կազմակերպությունների միջև գործարքներին (ներխմբային գործարքներից առաջացող շահույթը կամ վնասը, որը ճանաչվել է ակտիվներում, օրինակ, պաշարներում և հիմնական միջոցներում, բացառվում է ամբողջությամբ):

4.4. Հիմնական միջոցներ

Հիմնական միջոցի յուրաքանչյուր (հիմնական) բաղկացուցիչ (առանձնացնելի միավոր), որի սկզբնական արժեքը հիմնական միջոցի ամբողջ արժեքում էական է, կամ ունի տնտեսական օգուտների սպառման նշանակալիորեն տարբեր մոդել, կամ ունի նշանակալիորեն տարբեր օգտակար ծառայություն, հաշվառվում է որպես առանձին միավոր:

Հիմնական միջոցի միավորի սկզբնավորման արժեքը բաշխում է ըստ դրա հիմնական բաղադրիչների: Հիմնական միջոցի միավորի հիմնական բաղադրիչները առանձնացնելուց հետո հիմնական միջոցի միավորի մնացած մասը ևս հաշվառվում է որպես հիմնական միջոցի միավորի հիմնական բաղադրիչ (հիմնական միջոցի միավորի մնացորդային հիմնական բաղադրիչ): Որպես հիմնական միջոցի միավորի հիմնական բաղադրիչ առանձին հաշվառվում է նաև հիմնական միջոցի միավորի անսարքությունների առկայության վերաբերյալ կանոնավոր լայնածավալ ստուգումների իրականացման ծախսումները (արժեքը), ինչպես նաև հիմնական միջոցի միավորի կանոնավոր լայնածավալ կապիտալ վերանորոգումների ծախսումները (արժեքը):

Հիմնական միջոցի միավորի հիմնական բաղադրիչները հիմնական միջոցի միավորի կազմում հաշվառվում են առանձին:

Չափումը ճանաչման պահին

Հիմնական միջոցի միավորը, որը կարող է ճանաչվել որպես ակտիվ, պետք է չափվի իր սկզբնական արժեքով, որը ճանաչման ամսաթվի դրությամբ անհապաղ վճարման գնի համարժեքն է: Երբ վճարումը վճարման նորմալ պայմաններով նախատեսված ժամկետից հետաձգվում է, անհապաղ վճարման գնի համարժեքի և ընդհանուր վճարումների տարբերությունը ճանաչվում է որպես տոկոսային ծախս՝ հետաձգված ժամկետի ընթացքում, բացառությամբ եթե նշված տոկոսային ծախսումը կապիտալացվում է:

Սկզբնական արժեքի տարրերն են, մասնավորապես՝ գնման գինը, ներկրման տուրքերը, չփոխ-հատուցվող հարկերը և պարտադիր այլ վճարները, ակտիվը համապատասխան վայր հասցնելու և ղեկավարության նախանշած նպատակներով օգտագործման համար աշխատանքային վիճակի բերելու հետ ուղղակիորեն կապված ցանկացած ծախսում: Գործարկման և նման նախաարտադրական ծախսումները հիմնական միջոցների սկզբնական արժեքում չեն ներառվում: Սկզբնական արժեքը որոշելիս առնտրային գեղջերը և արտոնությունները հանվում են:

Չափումը ճանաչումից հետո

Հիմնական միջոցի միավորը՝ որպես ակտիվ ճանաչելուց հետո, հաշվառվում է իր սկզբնական արժեքով (ինքնարժեքով)՝ հանած կուտակված մաշվածությունը և արժեզրկումից կուտակված կորուստները:

Մաշվածություն

Հիմնական միջոցների բոլոր դասերի նկատմամբ կիրառվում է մաշվածության հաշվարկման գծային մեթոդը:

Հիմնական միջոցների օգտակար ծառայությունը որոշելիս հաշվի են առնվում հետևյալ գործոնները.

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

- ա) Խմբի կողմից ակտիվի ենթադրվող օգտագործելիությունը,
 - բ) ակնկալվող ֆիզիկական մաշվածությունը,
 - գ) տեխնիկական հնացածությունը,
 - դ) հիմնական միջոցի օգտագործման իրավական կամ նման այլ սահմանափակումներ:
- Խումբը հիմնական միջոցների նկատմամբ կիրառում է հետևյալ օգտակար ծառայությունները.

Շենքեր	40-60 տարի
Կառուցվածքներ	20-40 տարի
Մեքենաներ և սարքավորումներ	5-10 տարի
Տրանսպորտային միջոցներ	6-11 տարի
Արտադրատնտեսական գույք, գործիքներ	5-8 տարի
Հաշվողական և համակարգչային տեխնիկա	3 տարի
Այլ հիմնական միջոցներ	1-8 տարի

Հողամասը ունի անսահմանափակ օգտակար ծառայություն, հետևաբար դրա համար մաշվածություն չի հաշվարկվում:

Ակտիվի մաշվածությունը սկսում է հաշվարկվել, երբ այն մատչելի է օգտագործման համար, այսինքն՝ երբ այն գտնվում է այնպիսի վայրում և վիճակում, որն անհրաժեշտ է՝ ղեկավարության նախանշած նպատակով այն օգտագործելու համար: Ակտիվի մաշվածության հաշվարկումը դադարում է ակտիվի՝ ՖՀՄՄ 5-ի համաձայն որպես վաճառքի համար պահվող դասակարգվելու (կամ որպես վաճառքի համար պահվող դասակարգված օտարման խմբում ներառվելու) և ակտիվն ապաճանաչելու ամսաթվերից ամենավաղով:

Հիմնական միջոցի մաշվածության գումարը իր օգտակար ծառայության ընթացքում պարբերաբար բաշխելու համար կիրառվում է մաշվածության հաշվարկման գծային մեթոդը:

Հետագա ծախսումները

Հիմնական միջոցի միավորին վերաբերող հետագա ծախսումներն ավելացվում են դրա հաշվեկշռային արժեքին (կապիտալացվում են), եթե այդ ծախսումները բավարարում են ճանաչման չափանիշները: Մասնավորապես, հիմնական միջոցի միավորի վրա նոր մասի ավելացման, կամ հիմնական միջոցի միավորի մի մասի պարբերաբար փոխարինման ծախսումները ավելացվում է հիմնական միջոցի միավորի հաշվեկշռային արժեքին (կապիտալացվում է): Հիմնական միջոցների փոխարինվող մասերը ենթակա են ապաճանաչման: Ամենօրյա սպասարկման ծախսումները) չեն ավելացվում հիմնական միջոցի հաշվեկշռային արժեքին (չեն կապիտալացվում):

Ապաճանաչում

Հիմնական միջոցի միավորի հաշվեկշռային արժեքը պետք է ապաճանաչվի, երբ՝

- ա) այն օտարվում է, կամ
- բ) ապագա ոչ մի տնտեսական օգուտ չի ակնկալվում դրա օգտագործումից կամ օտարումից:

4.5. Ոչ նյութական ակտիվներ

Հետազոտության փուլ

Հետազոտությունից (կամ ներքին նախագծի հետազոտության փուլից) առաջացող ոչ նյութական ակտիվները չեն ճանաչվում: Հետազոտության (կամ ներքին նախագծի հետազոտության փուլի) ծախսումները ճանաչվում են որպես ծախս՝ դրանց տեղի ունենալու պահին:

Ներստեղծված գույքիլը չպետք է ճանաչվի որպես ակտիվ:

Ներստեղծված մակնիշները, հրապարակումների անունները, հաճախորդների ցուցակները և ըստ էության նմանատիպ միավորները չպետք է ճանաչվեն որպես ոչ նյութական ակտիվներ:

Մշակման փուլ

Մշակումից (կամ ծրագրի մշակման փուլից) առաջացող ոչ նյութական ակտիվը ճանաչվում է այն և միայն այն դեպքում, երբ Խումբը կարող է ցուցադրել ստորև բերվածն ամբողջությամբ՝

- ա) ոչ նյութական ակտիվը այնպիսի ավարտուն վիճակի հասցնելու տեխնիկական իրագործելիությունը, որ այն մատչելի լինի օգտագործման կամ վաճառքի համար,

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

բ) ոչ նյութական ակտիվը ավարտին հասցնելու և այն օգտագործելու կամ վաճառելու իր մտադրությունը,

գ) ոչ նյութական ակտիվը օգտագործելու կամ վաճառելու իր կարողությունը,

դ) այն, թե ինչպես է ոչ նյութական ակտիվն առաջացնելու հնարավոր ապագա տնտեսական օգուտներ: Ի թիվս այլոց, Խումբը պետք է ցուցադրի ոչ նյութական ակտիվի միջոցով ստեղծվող արդյունքի կամ հենց այդ ոչ նյութական ակտիվի համար շուկայի առկայությունը, կամ, եթե ակտիվը օգտագործվելու է Խմբի ներսում, ապա ոչ նյութական ակտիվի օգտակարությունը,

ե) մշակումն ավարտին հասցնելու և ոչ նյութական ակտիվն օգտագործելու կամ վաճառելու համար անհրաժեշտ համապատասխան տեխնիկական, ֆինանսական և այլ միջոցների առկայությունը,

զ) ոչ նյութական ակտիվին մշակման ընթացքում վերագրելի ծախսումները արժանահավատորեն չափելու իր կարողությունը:

Չափումը ճանաչման պահին

Ոչ նյութական ակտիվը սկզբնապես չափվում է սկզբնական արժեքով:

Ոչ նյութական ակտիվի սկզբնական արժեքը ներառում է՝

(ա) դրա գնման գինը՝ ներառյալ ներկրման տուրքերն ու գնման չփոխհատուցվող հարկերը՝ առևտրային զեղչերը և արտոնությունները հանելուց հետո.

(բ) ակտիվն իր նպատակային օգտագործման վիճակին բերելու հետ կապված ցանկացած ուղղակիորեն վերագրելի ծախսումները:

Հետագա չափում

Սկզբնական ճանաչումից հետո ոչ նյութական ակտիվը հաշվառվում է իր սկզբնական արժեքով (հաշվի առած հետագա ավելացվող ծախսումները)՝ հանած ցանկացած կուտակված ամորտիզացիա և ցանկացած կուտակված արժեզրկումից կորուստ:

Ամորտիզացիա

Ամորտիզացիան պետք է հաշվարկվի այն պահից, երբ ակտիվը մատչելի է օգտագործման համար՝ հետևյալ օգտակար ծառայությունից ելնելով.

- Համակարգչային ծրագիր 5 տարի
- Լիցենզիաներ Լիցենզիայի գործողության ժամկետ

Ոչ նյութական ակտիվի մնացորդային արժեքը գնահատվում է զրո, իսկ ամորտիզացիայի հաշվարկման կիրառվող մեթոդն է գծային մեթոդը:

4.6. Ակտիվների արժեզրկում

Սույն պարագրաֆի դրույթները վերաբերում են հիմնական միջոցներին, ոչ նյութական ակտիվներին:

Խումբը յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ գնահատում է՝ առկա է արդյոք որևէ հայտանիշ, ըստ որի ակտիվը կարող է արժեզրկված լինել: Եթե առկա է որևէ այդպիսի հայտանիշ, ապա Խումբը գնահատում է ակտիվի փոխհատուցվող գումարը:

Եթե առկա է որևէ հայտանիշ, ըստ որի՝ ակտիվը կարող է արժեզրկված լինել, ապա փոխհատուցվող գումարը գնահատվում է առանձին ակտիվի համար: Եթե հնարավոր չէ գնահատել առանձին ակտիվի փոխհատուցվող գումարը, Խումբը որոշում է այն դրամաստեղծ միավորի փոխհատուցվող գումարը, որին պատկանում է տվյալ ակտիվը (ակտիվի դրամաստեղծ միավոր):

Արժեզրկումից կորուստ

Ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը նվազեցվում է մինչև դրա փոխհատուցվող գումարը այն և միայն այն դեպքում, եթե ակտիվի փոխհատուցվող գումարն ավելի փոքր է, քան դրա հաշվեկշռային արժեքը: Այդ նվազումն իրենից ներկայացնում է արժեզրկումից կորուստ:

Արժեզրկումից կորուստը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ ակտիվը հաշվառվում է վերագնահատված գումարով: Վերագնահատված ակտիվի արժեզրկումից ցանկացած կորուստ դիտվում է որպես վերագնահատումից արժեքի նվազում:

Արժեզրկումից կորստի ճանաչումից հետո ապագա ժամանակաշրջանների համար ակտիվի գծով մաշվածության (ամորտիզացիայի) հաշվեգրումը ճշգրտվում է՝ ակտիվի վերանայված հաշվեկշռային արժեքի և մնացորդային արժեքի (եթե այդպիսին գոյություն ունի) տարբերությունը նրա մնացորդային օգտակար ծառայության ընթացքում պարբերաբար բաշխելու նպատակով:

Արժեզրկումից կորստի հակադարձում

Արժեզրկումից կորստի հակադարձմանը վերագրելի ակտիվի ավելացած հաշվեկշռային արժեքը չպետք է գերազանցի այն հաշվեկշռային արժեքը, որը որոշված կլինեք (առանց համապատասխան ամորտիզացիայի կամ մաշվածության), եթե նախորդ տարիներին այդ ակտիվի գծով արժեզրկումից կորուստ ճանաչված չլինեք:

Ակտիվի, բացառությամբ գույվիլի, գծով արժեզրկումից կորստի հակադարձումը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում, բացառությամբ երբ ակտիվը հաշվառվում է վերագնահատված արժեքով: Վերագնահատված ակտիվի արժեզրկումից կորստի ցանկացած հակադարձում դիտվում է որպես վերագնահատումից արժեքի աճ:

Արժեզրկումից կորստի հակադարձումը ճանաչելուց հետո ապագա ժամանակաշրջանների համար ակտիվի գծով մաշվածության (ամորտիզացիայի) հաշվեգրումը ճշգրտվում է՝ ակտիվի վերանայված հաշվեկշռային արժեքի և մնացորդային արժեքի (եթե այդպիսին գոյություն ունի) տարբերությունը նրա մնացորդային օգտակար ծառայության ընթացքում պարբերաբար բաշխելու նպատակով:

4.7. Պաշարներ

Սկզբնական չափում

Սկզբնական ճանաչման պահին պաշարները չափվում են սկզբնական արժեքով (ինքնարժեքով):

Պաշարների ինքնարժեքը ներառում է ձեռք բերման ծախսումները, արտադրանքի վերամշակման բոլոր ծախսումները և պաշարները ներկա գտնվելու վայր և վիճակի բերելու հետ կապված բոլոր այլ ծախսումները:

Պաշարների ձեռքբերման ծախսումները ներառում են ձեռքբերման գինը, ներկրման տուրքերը և հարկերը (բացառությամբ նրանց, որոնք հարկային մարմինների կողմից ենթակա են Խմբին ետ վերադարձման), ինչպես նաև տրանսպորտային, բեռնման-բեռնաթափման և այլ ծախսումները, որոնք ուղղակիորեն կապված են ապրանքների, նյութերի և ծառայությունների ձեռքբերման հետ: Ձեռքբերման ծախսումները որոշելիս առևտրային գեղջերը, գների իջեցումները և նմանատիպ այլ ճշգրտումները հանվում են:

Պաշարների վերամշակման ծախսումները ներառում են արտադրանքի վերամշակման հետ ուղղակիորեն կապված ծախսումները, ինչպիսիք են աշխատուժի գծով ուղղակի ծախսումները: Այն ներառում է նաև պատրաստի արտադրանքի վրա պարբերաբար բաշխվող հաստատուն և փոփոխուն արտադրական վերադիր ծախսումները, որոնք կատարվում են նյութերը պատրաստի արտադրանք դարձնելու (վերամշակելու) ընթացքում:

Հաստատուն արտադրական վերադիր ծախսումները վերամշակման ծախսումների վրա բաշխվում են՝ ելնելով արտադրական հզորությունների նորմալ մակարդակից: Յուրաքանչյուր միավոր արտադրանքի վրա բաշխվող հաստատուն արտադրական վերադիր ծախսումների գումարը չի ավելանում ցածր արտադրողականության կամ արտադրության պարապուրդի հետևանքով: Զբաղված վերադիր ծախսումները ճանաչվում են որպես ծախս դրանց կատարման ժամանակաշրջանում: Արտադրության ծավալների անսովոր բարձր լինելու ժամանակաշրջաններում յուրաքանչյուր միավոր արտադրանքի վրա բաշխվող հաստատուն արտադրական վերադիր ծախսումների գումարը նվազեցվում է այնպես, որ պաշարները չչափվեն ինքնարժեքից բարձր:

Փոփոխուն արտադրական վերադիր ծախսումները յուրաքանչյուր միավոր արտադրանքի վրա բաշխվում են արտադրական հզորությունների փաստացի օգտագործման հիման վրա:

Պաշարների ինքնարժեքի մեջ այլ ծախսումները ներառվում են միայն այն չափով, որ չափով դրանք կատարվել են՝ պաշարները ներկա գտնվելու վայր և պատշաճ վիճակի բերելու համար:

Պաշարների ինքնարժեքի մեջ չներառվող և դրանց կատարման ժամանակաշրջանում ծախս ճանաչվող ծախսումների օրինակներ են՝

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

ա) գերնորմատիվային ծախսումները՝ կապված նյութերի, աշխատուժի և արտադրական այլ ծախսումների գերաժախսի հետ.

բ) պահպանման ծախսումները, բացառությամբ եթե դրանք անհրաժեշտ են արտադրության գործընթացում՝ նախքան հաջորդ արտադրական փուլին անցնելը.

գ) վարչական վերադիր ծախսումները, որոնք կապված չեն պաշարները ներկա գտնվելու վայր հասցնելու կամ պատշաճ վիճակի բերելու հետ.

դ) վաճառքի ծախսումները:

Երբ պաշարները ձեռք են բերվում հետաձգված մարման ժամկետով, ապա վճարման նորմալ պայմաններում ձեռքբերման գնի և վճարված գումարի տարբերությունը, ճանաչվում է որպես տոկոսային ծախս ֆինանսավորման ամբողջ ժամանակաշրջանի ընթացքում:

Պաշարների ինքնարժեքում փոխառության ծախսումների՝ կապիտալացման մոտեցումները ներկայացված են համապատասխան բաժնում:

Ինքնարժեքի չափման մեխանիզմները

Պաշարների ինքնարժեքի չափման մեխանիզմները՝ ստանդարտ ծախսումների մեթոդը կամ մանրածախ մեթոդը, կարող են օգտագործվել նպատակահարմարությունից ելնելով, եթե արդյունքները մոտավորապես հավասար են ինքնարժեքին:

Ստանդարտ ծախսումները հաշվի են առնում հումքի և նյութերի, աշխատուժի, արդյունավետության և հզորության նորմալ մակարդակը: Դրանք պարբերաբար վերլուծվում են և, անհրաժեշտության դեպքում, վերանայվում են՝ արդի պայմաններից ելնելով:

Ինքնարժեքի բանաձևեր

Փոխադարձ փոխարկելի չհանդիսացող պաշարների, ինչպես նաև հատուկ նախագծերի համար նախատեսված ու արտադրված ապրանքների կամ ծառայությունների միավորի ինքնարժեքը հաշվարկվում է կոնկրետ արտադրանքի ինքնարժեքի որոշման ճանապարհով:

Փոխադարձ փոխարկելի հանդիսացող պաշարների ինքնարժեքը որոշվում է «Առաջին մուտք՝ առաջին ելք» (ՖԻՖՈ) բանաձևով:

Հետագա չափում

Պաշարները չափվում են ինքնարժեքից և իրացման գուտ արժեքից նվազագույնով:

Պաշարների ինքնարժեքը իջեցվում է մինչև իրացման գուտ արժեքի մակարդակ՝ ըստ տեսակների հաշվեկշռի ամսաթվի դրությամբ:

Պաշարների ինքնարժեքի ցանկացած իջեցման գումար՝ մինչև իրացման գուտ արժեք, և պաշարների բոլոր կորուստները ճանաչվում են որպես ծախս այն ժամանակաշրջանում, երբ կատարվել է ինքնարժեքի իջեցումը կամ առաջացել է կորուստը:

Պաշարների ցանկացած իջեցման գումարի ցանկացած վերականգնման գումար, որը առաջացել է իրացման գուտ արժեքի աճից, ճանաչվում են որպես պաշարների՝ ծախս ճանաչված գումարի նվազեցում այն հաշվետու ժամանակաշրջանում, երբ տեղի է ունեցել վերականգնումը:

Ոչ իրացվելի պաշարները դուրս են գրվում իրենց հաշվեկշռային արժեքով: Ոչ իրացվելի են այն պաշարները, որոնք չեն իրացվել կամ օգտագործվել հաշվեկշռում հաշվառելուց 12 ամսվա ընթացքում և որոնք հավանական է, որ որևէ այլ ձևով չեն օգտագործվի՝ կապված դրանց բարոյական հնացման, որակի վատացման և այլ պատճառներով:

4.8. Ֆինանսական ակտիվներ

Ֆինանսական ակտիվների սկզբնական ճանաչում

«Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող» ֆինանսական ակտիվները սկզբնապես գրանցվում են իրական արժեքով: Այլ բոլոր ֆինանսական ակտիվները սկզբնապես գրանցվում են իրական արժեքով՝ հաշվի առած գործարքի հետ կապված ծախսումները: Սկզբնական ճանաչման ժամանակ իրական արժեքը լավագույնս ներկայացվում է գործարքի գնով: Սկզբնական ճանաչման ժամանակ շահույթը կամ վնասը գրանցվում է միայն այն ժամանակ, երբ կա իրական արժեքի և գործարքի գնի միջև տարբերություն, որը կարող է բացահայտվել միևնույն գործիքում դիտարկելի շուկայական այլ գործարքներով կամ գնահատման մեթոդով, որի մուտքային տվյալները ներառում են միայն դիտարկելի շուկայական տվյալները:

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

Ֆինանսական ակտիվների դասակարգում և հետագա չափում. Չափման կատեգորիաներ

Ընկերությունը դասակարգում է ֆինանսական ակտիվները՝ օգտագործելով հետևյալ չափման կատեգորիաները. չափվում են իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով, չափվում են իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ եկամուտի միջոցով և չափվում են ամորտիզացված արժեքով: Պարտքային ֆինանսական ակտիվների դասակարգումն ու հետագա չափումը կախված է (i) ակտիվների պորտֆելի կառավարման համար Ընկերության բիզնես մոդելից, և (ii) ակտիվի դրամական միջոցների հոսքերի բնութագրերից:

Ֆինանսական ակտիվների դասակարգում և հետագա չափում. Բիզնես մոդել

Բիզնես մոդելը այն եղանակն է, որն օգտագործելով Ընկերությունը կառավարում է ակտիվները՝ դրամական միջոցների հոսքեր ստանալու համար. արդյոք Ընկերության նպատակն է. (i) ակտիվներից միայն պայմանագրային դրամական հոսքերի ստացումը («ակտիվների պահումը պայմանագրային դրամական հոսքերի ստացման համար») կամ (ii) պայմանագրային դրամական հոսքերի և ակտիվների վաճառքից առաջացող դրամական հոսքերի ստացումը («ակտիվների պահումը պայմանագրային դրամական հոսքերի և վաճառքի համար»), կամ, եթե կիրառելի չէ ոչ (i) կետը և ոչ էլ (ii) կետը, ֆինանսական ակտիվները դասակարգվում են որպես «այլ» բիզնես մոդելների մաս և չափվում են իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով:

Ֆինանսական ակտիվների դասակարգում և հետագա չափում. դրամական հոսքերի հատկանիշներ.

Եթե բիզնես մոդելը նախատեսում է ակտիվների պահում պայմանագրային դրամական հոսքերի ստացման կամ պայմանագրային դրամական հոսքերի ստացման և վաճառքի համար, Ընկերությունը գնահատում է, թե արդյոք դրամական հոսքերը ներկայացնում են միայն մայր գումարի և տոկոսագումարի վճարումները:

Ֆինանսական ակտիվների վերադասակարգում

Ֆինանսական գործիքները վերադասակարգվում են միայն այն դեպքում, երբ ամբողջությամբ փոփոխվում է այդ պորտֆելի կառավարման բիզնես մոդելը: Վերադասակարգումը իրականացվում է առաջընթաց՝ բիզնես մոդելի փոփոխությունից հետո առաջին հաշվետու ժամանակաշրջանի սկզբից:

Ֆինանսական ակտիվների արժեզրկում-ակնկալվող պարտքային կորուստների գնահատված պահուստ

Ելնելով կանխատեսումներից, Ընկերությունը հաշվարկում է ամորտիզացված արժեքով չափվող պարտքային գործիքների հետ կապված ակնկալվող պարտքային կորուստները: Ընկերությունը չափում է ակնկալվող պարտքային կորուստները և ճանաչում յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ ֆինանսական ակտիվների համար պարտքային կորուստների գնահատված պահուստը: Ակնկալվող պարտքային կորուստների չափումը արտացոլում է (i) անաչառ և կշռադատված հավանական գումարը, հաշվի առնելով հնարավոր արդյունքների տիրույթը, (ii) դրամի արժեքը ժամանակի մեջ և (iii) բոլոր հիմնավոր և հաստատված տեղեկատվությունը անցյալի իրադարձությունների վերաբերյալ, ներկա պայմանները և ակնկալվող ապագա տնտեսական պայմանները՝ հասանելի հաշվետու ամսաթվին՝ առանց անհարկի ծախսերի կամ ջանքերի:

Ամորտիզացված արժեքով չափվող պարտքային գործիքները ներկայացվում են ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում՝ հանած ակնկալվող պարտքային կորուստների գնահատված պահուստը: Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ եկամուտի միջոցով չափվող պարտքային գործիքների ամորտիզացված արժեքի փոփոխությունները, առանց ակնկալվող պարտքային կորուստների գնահատված պահուստի, ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում: Հաշվեկշռային արժեքի այլ փոփոխությունները արտացոլվում են այլ համապարփակ եկամուտում՝ «այլ համապարփակ եկամուտի միջոցով չափվող պարտքային գործիքներից եկամուտները»՝ հանած ծախսերը՝ հոդվածում:

Ընկերությունը կիրառում է արժեզրկման համար «ետաստիճան» մոդել՝ հիմնվելով սկզբնական ճանաչման պահին պարտքային հատկանիշների փոփոխությունների վրա: Ֆինանսական գործիքը, որը սկզբնական ճանաչման պահին չի համարվում արժեզրկված, դասակարգվում է դաս 1-ում: Դաս 1-ի ֆինանսական ակտիվների համար ակնկալվող պարտքային կորուստները գնահատվում են մի գումարով, որն հավասար է ամբողջ ժամկետի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստների գումարին, որը կարող է առաջանալ դեֆոլտի պատճառով, որն կարող է տեղի ունենալ 12 ամսվա ընթացքում կամ մինչև պայմանագրի համաձայն մարման ժամկետը, եթե այն ավելի կարճ է («12 ամսվա ակնկալվող պարտքային կորուստներ»): Եթե Ընկերությունը նույնականացնում է պարտքային ռիսկի զգալի աճ սկզբնական ճանաչման պահից, ապա ակտիվը փոխանցվում է 2-րդ դաս, և տվյալ ակտիվի գծով ակնկալվող պարտքային կորուստները գնահատվում են ողջ ժամկետի ընթացքում ակնկալվող

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

պարտքային կորուստների հիման վրա, այսինքն, մինչև պայմանագրի համաձայն մարման ժամկետը, սակայն հաշվի առնելով ստացված կանխավճարները, եթե այն նախատեսված է («ամբողջ ժամկետի համար ակնկալվող պարտքային կորուստներ»): Եթե Ընկերությունը որոշում է, որ ֆինանսական ակտիվը արժեզրկված է, ապա ակտիվը փոխանցվում է Դաս 3 և ակնկալվող պարտքային կորուստները գնահատվում են որպես ակնկալվող պարտքային կորուստներ ամբողջ ժամկետում:

Ֆինանսական ակտիվների դուրսգրում

Ֆինանսական ակտիվները ամբողջությամբ կամ մասնակիորեն դուրս են գրվում, երբ Ընկերությունը սպառել է դրանց հավաքագրելու բոլոր գործնական հնարավորությունները և եզրահանգել է, որ այդպիսի ակտիվների փոխհատուցման հետ կապված ակնկալիքները անհիմն են: Դուրսգրումը իրենից ներկայացնում է ապաճանաչում: Ընկերությունը կարող է դուրս գրել ֆինանսական ակտիվները, չնայած այդ գումարների վերականգնման (ստացման) համար կիրառվում են հարկադրման միջոցներ, բայց ողջամիտ ակնկալիքներ չկան:

Ֆինանսական ակտիվների ապաճանաչում

Ընկերությունն ապաճանաչում է ֆինանսական ակտիվը, երբ. (ա) ակտիվը մարվել է կամ ֆինանսական ակտիվից առաջացող դրամական հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները կորցրել են իրենց ուժը կամ (բ) Ընկերությունը փոխանցել է ֆինանսական ակտիվից դրամական հոսքերի նկատմամբ իրավունքները կամ կնքել է ակտիվների փոխանցման պայմանագիր, միաժամանակ (i) փոխանցելով ակտիվի սեփականության հետ կապված բոլոր էական ռիսկերն ու պարզևատրումները կամ (ii) չփոխանցելով և նաև չպահպանելով ակտիվի սեփականության հետ կապված բոլոր էական ռիսկերն ու հատույցները, սակայն չպահպանելով նաև ակտիվի նկատմամբ վերահսկողությունը: Վերահսկողությունը համարվում է պահպանված, եթե մյուս կողմը գործնականում չի կարող ակտիվն ամբողջությամբ վաճառել չփոխկապակցված երրորդ կողմի՝ առանց վաճառքի վրա լրացուցիչ սահմանափակումներ դնելու անհրաժեշտության:

Առևտրական դեբիտորական պարտքեր

Դեբիտորական պարտքերը չափվում են սկզբնական արժեքով (սկզբնական հաշվում նշված գումարով), բացառությամբ այն դեպքերի, երբ գեղչման ազդեցությունը զգալի է: Այս դեպքում դեբիտորական պարտքը չափվում է գեղչված արժեքով:

Տրված փոխառություններ

Սկզբնական ճանաչման պահին անտոկոս և ցածր տոկոսադրույքով տրված ժամկետային փոխառության գեղչումից (իրական արժեքով չափումից) առաջացած գուտ արդյունքը (վնասը) ճանաչվում է

- սեփական կապիտալում, եթե ֆինանսական ակտիվը մասնակիցների ու նրանց կողմից վերահսկվող կազմակերպությունների գծով է, և
- շահույթում կամ վնասում, եթե ֆինանսական ակտիվը այլ կողմերի գծով է:

Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Դրամական միջոցները դրամարկղում դրամական միջոցներն են և ցախանջ ավանդները: Դրամական միջոցների համարժեքները պահվում են կարճաժամկետ դրամական պարտավորությունները բավարարելու նպատակով, այլ ոչ թե ներդրման կամ այլ նպատակներով: Որպեսզի ներդրումները որակվեն որպես դրամական միջոցների համարժեքներ, դրանք պետք է լինեն ազատ փոխարկելի՝ նախապես հայտնի դրամական գումարներով, և դրանց արժեքի փոփոխման ռիսկը պետք է լինի ոչ նշանակալի: Հետևաբար, ներդրումները սովորաբար դասվում են դրամական միջոցների համարժեքների շարքին միայն այն դեպքում, եթե դրանք ունեն մարման կարճ ժամկետ, օրինակ՝ ձեռքբերման օրվանից երեք ամիս, կամ ավելի քիչ: Բանկային օվերդրաֆտները, որոնք ենթակա են ցախանջ մարման, կազմում են Ընկերության դրամական միջոցների կառավարման բաղկացուցիչ մասը և, որպես բաղադրիչ, դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունում ներառվում են դրամական միջոցներում և դրամական միջոցների համարժեքներում, իսկ ֆինանսական միջոցի մասին հաշվետվությունում՝ պարտավորություններում:

4.9. Բաժնային գործիքներ

Որպես պարտավորություն կամ սեփական կապիտալ դասակարգումը Խմբի կողմից թողարկված պարտքային և բաժնային գործիքները դասակարգվում են կա՛մ որպես ֆինանսական

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

պարտավորություններ, կա՛մ էլ որպես սեփական կապիտալ՝ պայմանագրային համաձայնության բովանդակությանը և ֆինանսական պարտավորության ու բաժնային գործիքի սահմանումներին համապատասխան:

Բաժնային գործիքը պայմանագիր է, որը հավաստում է կազմակերպության՝ բոլոր պարտավորությունները հանելուց հետո մնացած ակտիվների բաժնի նկատմամբ իրավունք: Խմբի կողմից թողարկված բաժնային գործիքները ճանաչվում են ստացված մուտքերի հիման վրա՝ հանած թողարկմանը ուղղակիորեն վերագրելի ծախսումները:

Խմբի սեփական բաժնային գործիքների հետգնումը ճանաչվում է ուղղակիորեն սեփական կապիտալում՝ որպես վերջինիս նվազեցում: Խմբի սեփական բաժնային գործիքների գնման, վաճառքի, թողարկման կամ մարման գծով շահույթում կամ վնասում որևէ օգուտ կամ կորուստ չի ճանաչվում:

4.10. Ֆինանսական պարտավորություններ**Ճանաչում**

Խումբը ֆինանսական պարտավորությունը ճանաչում է, երբ նա դառնում է գործիքի պայմանագրային կողմ:

Ապաճանաչում

Խումբը ֆինանսական պարտավորությունը (կամ ֆինանսական պարտավորության մի մասը) ապաճանաչում է, երբ այն մարվում է, այսինքն՝ երբ պայմանագրում նշված պարտականությունը կատարվում է կամ չեղյալ է համարվում կամ ուժը կորցնում է: Ապաճանաչված ֆինանսական պարտավորության հաշվեկշռային արժեքի և վճարված կամ վճարվելիք հատուցման միջև տարբերությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

Գոյություն ունեցող փոխառուի և փոխատուի միջև նշանակալիորեն տարբերվող պայմաններով պարտքային գործիքների փոխանակությունը հաշվառվում է որպես սկզբնական ֆինանսական պարտավորության մարում և նոր ֆինանսական պարտավորության ճանաչում: Նմանապես, գոյություն ունեցող ֆինանսական պարտավորության կամ դրա մի մասի պայմանների նշանակալի վերափոխումը (անկախ այն բանից, արդյոք այն վերագրելի է փոխառուի ֆինանսական դժվարություններին) հաշվառվում է որպես սկզբնական ֆինանսական պարտավորության մարում և նոր ֆինանսական պարտավորության ճանաչում:

Ֆինանսական պարտավորությունների չափման խմբեր

Ֆինանսական պարտավորությունները դասակարգվում են որպես հետագայում ամորտիզացված արժեքով չափվող, բացառությամբ՝ (i) իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական պարտավորությունների, և (ii) ֆինանսական երաշխիքային պայմանագրերի և վարկերի տրամադրման պարտավորությունների:

Սկզբնական կրեդիտորական պարտքեր

Սկզբնական ճանաչման պահին կրեդիտորական պարտքը չափվում է սկզբնական արժեքով (սկզբնական հաշվում նշված գումարով), բացառությամբ այն դեպքերի, երբ զեղչման ազդեցությունը զգալի է: Այս դեպքում կրեդիտորական պարտքը չափվում է զեղչված արժեքով:

Ստացված վարկեր և փոխառություններ

Ստացված վարկը և փոխառությունը սկզբնապես չափվում է իր իրական արժեքով՝ գումարած գործարքի հետ կապված այն ծախսումները, որոնք ուղղակիորեն վերագրելի են ֆինանսական պարտավորության ձեռքբերմանը:

Սկզբնական ճանաչման պահին անտոկոս և ցածր տոկոսադրույքով ստացված ժամկետային փոխառության զեղչումից (իրական արժեքով չափումից) առաջացած գուտ արդյունքը (օգուտը) ճանաչվում է

- որպես սեփական կապիտալի այլ տարր, եթե ֆինանսական պարտավորությունը բաժնետերերի ու նրանց կողմից վերահսկվող կազմակերպությունների գծով է, և
- շահույթում կամ վնասում, եթե ֆինանսական պարտավորությունը այլ կողմերի գծով է:

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

Մկզբնական չափումից հետո ստացված վարկերը և փոխառությունները չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

4.11. Աշխատակիցների կարճաժամկետ հատուցումներ

Երբ աշխատակիցը հաշվետու ժամանակաշրջանի ընթացքում Խմբին մատուցել է ծառայություն, Խումբը, աշխատակիցների կարճաժամկետ հատուցումների չգեղչված գումարը, որոնք ակնկալվում է վճարել այդ ծառայության դիմաց, ճանաչում է՝

ա) որպես պարտավորություն՝ արդեն վճարված գումարները հանելուց հետո: Եթե արդեն վճարված գումարը գերազանցում է հատուցումների չգեղչված գումարը, Խումբը ճանաչում է այդ տարբերությունը որպես ակտիվ՝ այն չափով, որով կանխավճարը կհանգեցնի, օրինակ, ապագա վճարումների կրճատման կամ դրամական միջոցների վերադարձի, և

բ) որպես ծախս, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ ՖՀՄՄ-ներով պահանջվում կամ թույլատրվում է հատուցումների գումարը ներառել մեկ այլ ակտիվի արժեքի մեջ (օրինակ, պաշարների, հիմնական միջոցների դեպքում):

Խումբը փոխհատուցելի բացակայությունների ձևով աշխատակիցների հատուցումների ակնկալվող ծախսումները ճանաչում է՝

ա) կուտակվող փոխհատուցելի բացակայությունների դեպքում (օրինակ՝ տարեկան արձակուրդը)՝ այն ժամանակ, երբ աշխատակիցները ծառայություն են մատուցում, որն ավելացնում է իրենց իրավունքները ապագա փոխհատուցելի բացակայությունների նկատմամբ, և

բ) չկուտակվող փոխհատուցելի բացակայությունների դեպքում (օրինակ՝ ժամանակավոր անաշխատունակությունը)՝ այն ժամանակ, երբ բացակայությունը տեղի է ունենում:

Խումբը կուտակվող փոխհատուցելի բացակայությունների գծով ակնկալվող ծախսումները չափում է որպես լրացուցիչ գումար, որը Խումբը ակնկալում է վճարել որպես հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ կուտակված չօգտագործված իրավունքների արդյունք: Ընդ որում այդ հաշվարկներում ներառվում է նաև պարտադիր սոցիալական ապահովագրության վճարների մասը:

4.12. Գործառնական վարձակալություն

Գործառնական վարձակալության տրված (ստացված) ակտիվները ճանաչվում են վարձատուի հաշվեկշռում:

Գործառնական վարձակալության գծով վարձավճարները վարձակալության ժամկետի ընթացքում ճանաչվում են որպես եկամուտ կամ ծախս (ծախսում) գծային հիմունքով, եթե մեկ այլ սխտեմատիկ հիմունք ավելի լավ չի ներկայացնում ակտիվի օգտագործումից օգուտների ստացման ժամանակային գրաֆիկը:

4.13. Պահուստներ, պայմանական պարտավորություններ և պայմանական ակտիվներ**Ճանաչում**

Պահուստը ճանաչվում է, երբ՝

ա) Խումբն ունի ներկա պարտականություն (իրավական կամ կառուցողական)՝ որպես անցյալ դեպքերի արդյունք.

բ) հավանական է, որ այդ պարտականությունը մարելու համար կպահանջվի տնտեսական օգուտներ մարմնավորող միջոցների արտահոսք. և

գ) պարտականության գումարը հնարավոր է արժանահավատորեն գնահատել:

Պայմանական պարտավորությունը և պայմանական ակտիվը չեն ճանաչվում:

Չափում

Որպես պահուստ ճանաչված գումարը իրենից ներկայացնում է հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ ներկա պարտականությունը մարելու համար պահանջվող ծախսումների լավագույն գնահատականը:

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

Եթե ժամանակի մեջ դրամի արժեքի ազդեցությունը էական է, ապա պահուստի գումարը իրենից ներկայացնում է այն ծախսումների ներկա արժեքը, որոնք, ըստ ակնկալության, կպահանջվեն այդ պարտականությունը մարելու համար:

Ձեռչման դրույքը (կամ դրույքները) պետք է լինի այն դրույքը (կամ դրույքները)՝ առանց հաշվի առնելու հարկման ազդեցությունը, որն արտացոլում է ժամանակի մեջ դրամի արժեքի և այդ պարտավորությանը հատուկ ռիսկերի ընթացիկ շուկայական գնահատումները: Ձեռչման դրույքը չպետք է արտացոլի այն ռիսկերը, որոնց գծով դրամական միջոցների ապագա հոսքերի գնահատումներն արդեն ճշգրտվել են:

Պահուստը պետք է օգտագործվի միայն այն ծախսումների դիմաց, որոնց գծով այդ պահուստը սկզբնապես ճանաչվել էր:

4.14. Հասույթ

Չափում

Հասույթը ճանաչվում է գործարքի գնով: Գործարքի գինը այն հատուցման չափն է, որը Խումբը ակնկալում է ստանալ հաճախորդին խոստացված ապրանքների կամ ծառայությունների նկատմամբ վերահսկողություն փոխանցման դիմաց, բացառությամբ երրորդ անձանց անունից հավաքագրված գումարների:

Ապրանքների վաճառք

Ապրանքների վաճառքից ստացվող հասույթը ճանաչվում է, երբ բավարարված են հետևյալ բոլոր պայմանները՝

ա) Խումբը գնորդին է փոխանցում ապրանքների սեփականության հետ կապված ռիսկերի և հատույցների նշանակալի մասը:

բ) Խումբը չի պահպանում ո՛չ կառավարման շարունակական մասնակցություն, որը սովորաբար բխում է սեփականության իրավունքից, և ո՛չ էլ վաճառված ապրանքների նկատմամբ արդյունավետ վերահսկում:

գ) հնարավոր է արժանահավատորեն չափել հասույթի գումարը:

դ) հավանական է, որ գործարքի հետ կապված տնտեսական օգուտները կհոսեն Խումբ:

ե) գործարքի հետ կապված կատարված կամ կատարվելիք ծախսումները հնարավոր է արժանահավատորեն չափել:

Սովորաբար սեփականության հետ կապված ռիսկերի և հատույցների փոխանցումը գնորդին համընկնում է սեփականության իրավունքի կամ տիրապետման իրավունքի փոխանցման հետ:

Երբ ապրանքները վաճառվում են, դրանց հաշվեկշռային արժեքը պետք է ճանաչվի որպես ծախս այն ժամանակաշրջանում, երբ ճանաչվում է դրանց հետ կապված հասույթը:

Ծառայությունների մատուցում

Երբ ծառայությունների մատուցման գործարքի արդյունքը հնարավոր է արժանահավատորեն գնահատել, գործարքից հասույթը ճանաչվում է՝ հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ գործարքի ավարտվածության աստիճանի հիման վրա: Գործարքի արդյունքը կարելի է արժանահավատորեն գնահատել, եթե բավարարվեն հետևյալ բոլոր պայմանները՝

ա) հնարավոր է արժանահավատորեն չափել հասույթի գումարը:

բ) հավանական է, որ գործարքի հետ կապված տնտեսական օգուտները կհոսեն դեպի Խումբ:

գ) հնարավոր է արժանահավատորեն չափել հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ գործարքի ավարտվածության աստիճանը:

դ) հնարավոր է արժանահավատորեն չափել գործարքի համար կատարված և գործարքն ավարտելու համար անհրաժեշտ ծախսումները:

Տոկոսներ

Տոկոսները ճանաչվում են, երբ՝

ա) հավանական է, որ գործարքի հետ կապված տնտեսական օգուտները կհոսեն դեպի Խումբ:

բ) հնարավոր է արժանահավատորեն չափել հասույթների գումարը:

Տոկոսը ճանաչվում է՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսի մեթոդը:

4.15. Կառուցման պայմանագրեր

Պայմանագրի հասույթը ներառում է՝

ա) պայմանագրով համաձայնեցված հասույթի նախնական գումարը.

բ) պայմանագրային աշխատանքներում փոփոխությունները, վնասապահանջները և խրախուսիչ վճարումները՝

i) այնքանով, որքանով հավանական է, որ դրանք կհանգեցնեն հասույթի.

ii) դրանք հնարավոր է արժանահավատորեն չափել:

Պայմանագրի ծախսումները ներառում են՝

ա) այն ծախսումները, որոնք ուղղակիորեն վերաբերում են կոնկրետ պայմանագրին.

բ) այն ծախսումները, որոնք վերագրվում են ընդհանուր պայմանագրի գործունեությանը և կարող են վերագրվել տվյալ պայմանագրին.

գ) այլ ծախսումներ, որոնք, պայմանագրի պայմանների համաձայն, հատուկ գանձվում են պատվիրատուից:

Կոնկրետ պայմանագրին ուղղակիորեն վերաբերող ծախսումներն ընդգրկում են՝

ա) տեղամասերում աշխատողների աշխատանքային ծախսումները, ներառյալ տեղամասերում վերահսկողությունը.

բ) կառուցման աշխատանքների համար օգտագործվող նյութերի ծախսումները.

գ) պայմանագրի կատարման նպատակով օգտագործվող հիմնական միջոցների մաշվածությունը.

դ) հիմնական միջոցները և նյութերը կառուցման տեղամաս և տեղամասից տեղափոխելու ծախսումները.

ե) հիմնական միջոցների վարձակալության ծախսումները,

զ) նախագծման և տեխնիկական օժանդակության ծախսումները, որոնք ուղղակիորեն կապված են տվյալ պայմանագրին.

է) թերությունների վերացման և երաշխիքային աշխատանքների կատարման համար գնահատված ծախսումները, ներառյալ սպասվող երաշխիքային ծախսումները.

ը) երրորդ կողմերի վնասապահանջները:

Այն ծախսումները, որոնք վերագրվում են ընդհանուր պայմանագրի գործունեությանը և կարող են վերագրվել կոնկրետ պայմանագրին, ընդգրկում են՝

ա) ապահովագրական վճարները.

բ) նախագծի և տեխնիկական օժանդակության ծախսումները, որոնք ուղղակիորեն կապված չեն կոնկրետ պայմանագրին.

գ) կառուցման վերադիր այլ ծախսումներ:

Այսպիսի ծախսումները բաշխվում են պարբերական և խելամիտ մեթոդներով և հետևողականորեն կիրառվում են բոլոր այն ծախսումների նկատմամբ, որոնք կրում են համանման բնութագրեր: Բաշխումը հիմնված է կառուցման աշխատանքների նորմալ մակարդակի վրա: Կառուցման վերադիր այլ ծախսումներն ընդգրկում են այնպիսի ծախսումներ, ինչպիսիք են կառուցող անձնակազմի աշխատավարձի գծով տվյալների պատրաստման և մշակման ծախսումները: Ծախսումները, որոնք վերագրվում են ընդհանուր պայմանագրի գործունեությանը և կարող են բաշխվել կոնկրետ պայմանագրերին, ընդգրկում են նաև փոխառության ծախսումները:

Ծախսումները, որոնք պայմանագրի պայմանների համաձայն հատուկ գանձվում են պատվիրատուից, կարող են ներառել որոշ ընդհանուր վարչական ծախսումներ, ինչպես նաև մշակման ծախսումներ, որոնց փոխհատուցումը կարգավորվում է պայմանագրի պայմաններով:

Ծախսումները, որոնք չեն կարող վերագրվել պայմանագրի գործունեությանը կամ չեն կարող վերագրվել պայմանագրին, չեն ներառվում կառուցման պայմանագրի ծախսումների մեջ: Այսպիսի ծախսումներն ընդգրկում են՝

ա) ընդհանուր վարչական ծախսումները, որոնց փոխհատուցումը պայմանագրով նախատեսված չէ.

բ) վաճառքի ծախսումները.

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

զ) հետազոտության և մշակման ծախսումները, որոնց փոխհատուցումը պայմանագրով նախատեսված չէ.

դ) տվյալ պայմանագրի կատարման ընթացքում չօգտագործված հիմնական միջոցների մաշվածությունը:

Պայմանագրի ծախսումներն ընգրկում են այն ծախսումները, որոնք վերագրելի են տվյալ պայմանագրի կնքման վերաբերյալ համաձայնություն ստանալու ամսաթվից մինչև պայմանագրի վերջնական ավարտն ընկած ժամանակաշրջանին: Այնուամենայնիվ, ծախսումները, որոնք ուղղակիորեն կապված են տվյալ պայմանագրի հետ և առաջացել են մինչև պայմանագրի կնքման համաձայնություն ստանալը, ևս ներառվում են պայմանագրի ծախսումների մեջ, եթե դրանք հնարավոր է առանձնացնել և արժանահավատորեն չափել, և հավանական է, որ տվյալ պայմանագիրը կկնքվի: Երբ պայմանագրի կնքման համաձայնություն ստանալու հետ կապված ծախսումները ճանաչվում են որպես ծախս դրանց առաջացման ժամանակաշրջանում, դրանք չեն ներառվում պայմանագրի ծախսումների մեջ, եթե պայմանագիրը կնքվում է հետագա ժամանակաշրջանում:

Երբ կառուցման պայմանագրի արդյունքը հնարավոր է արժանահավատորեն գնահատել, պայմանագրի հասույթը և ծախսումները, որոնք կապված են կառուցման պայմանագրի հետ, համապատասխանաբար ճանաչվում են որպես հասույթ և որպես ծախս՝ հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ պայմանագրային աշխատանքների ավարտվածության աստիճանի հիման վրա: Կառուցման պայմանագրի ակնկալվող վնասը ճանաչվում է որպես ծախս անմիջապես:

Հաստատագրված գնով պայմանագրի դեպքում կառուցման պայմանագրի արդյունքը հնարավոր է արժանահավատորեն գնահատել, երբ բավարարվեն ստորև բերված բոլոր պայմանները՝

ա) պայմանագրի ընդհանուր հասույթը հնարավոր է արժանահավատորեն չափել.

բ) հավանական է, որ պայմանագրի հետ կապված տնտեսական օգուտները կհոսեն դեպի Խումբ.

զ) հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ հնարավոր է արժանահավատորեն չափել և՛ պայմանագրի ավարտման համար անհրաժեշտ ծախսումները, և՛ պայմանագրի ավարտվածության աստիճանը.

դ) հնարավոր է հստակորեն որոշել և արժանահավատորեն չափել պայմանագրին վերագրվող ծախսումներն այնպես, որ հնարավոր լինի փաստացի կատարված պայմանագրի ծախսումները համեմատել նախորդ գնահատումների հետ:

Ծախսում գումարած պայմանագրի դեպքում կառուցման պայմանագրի արդյունքը հնարավոր է արժանահավատորեն գնահատել, երբ բավարարվեն ստորև բերված բոլոր պայմանները՝

ա) հավանական է, որ պայմանագրի հետ կապված տնտեսական օգուտները կհոսեն դեպի Խումբ.

բ) տվյալ պայմանագրին վերագրվող ծախսումները՝ անկախ այն հանգամանքից՝ դրանք փոխհատուցվող են, թե ոչ, հնարավոր է հստակորեն որոշել և արժանահավատորեն չափել:

Երբ կառուցման պայմանագրի արդյունքները հնարավոր չէ արժանահավատորեն գնահատել՝

ա) հասույթը պետք է ճանաչվի միայն պայմանագրի փաստացի այն ծախսումների չափով, որոնք հավանական է, որ կփոխհատուցվեն.

բ) պայմանագրի ծախսումները պետք է ճանաչվեն որպես ծախս այն ժամանակաշրջանում, որի ընթացքում կատարվել են:

Երբ հավանական է, որ պայմանագրի ծախսումների հանրագումարը կգերազանցի պայմանագրի հասույթի հանրագումարին, ակնկալվող վնասը ճանաչվում է որպես ծախս անմիջապես:

Պայմանագրի աշխատանքների ավարտվածության աստիճանը որոշվում է պայմանագրի աշխատանքների ֆիզիկական ավարտվածության աստիճանից ելնելով:

Ավարտվածության տոկոսի մեթոդը կիրառվում է կուտակային հիմունքով՝ յուրաքանչյուր հաշվառման ժամանակաշրջանում պայմանագրի հասույթի և ծախսումների ընթացիկ գնահատումների նկատմամբ:

4.16. Փոխառության ծախսումներ

Ճանաչում

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

Փոխառության ծախսումները, որոնք անմիջականորեն կապված են որակավորվող ակտիվի ձեռք բերման, կառուցման կամ արտադրության հետ, կապիտալացվում են որպես տվյալ ակտիվին վերագրվող ծախսումների (ինքնարժեքի) մի մաս: Մնացած այլ դեպքերում փոխառության ծախսումները ճանաչվում են որպես ծախս այն ժամանակաշրջանում, որի ընթացքում կատարվում (հաշվեգրվում) են:

Կապիտալացման ենթակա փոխառության ծախսումներ

Այնքանով, որքանով Խումբը միջոցները բացառապես փոխ է առնում որակավորվող ակտիվ ձեռք բերելու նպատակով, փոխառության ծախսումների գումարը, որը ենթակա է այդ ակտիվի վրա կապիտալացման, Խումբը որոշում է որպես փոխառության փաստացի ծախսումներ, որոնք առաջանում են այդ փոխառությունից տվյալ ժամանակաշրջանում՝ հանած այդ փոխառու միջոցների ժամանակավոր ներդրումից ստացվող ցանկացած եկամուտ:

Այնքանով, որքանով Խումբը միջոցները փոխ է առնում ընդհանուր նպատակներով և օգտագործում է որակավորվող ակտիվի ձեռքբերման (կառուցման, արտադրության) նպատակով, Խումբը կապիտալացման ենթակա փոխառության ծախսումների գումարը որոշում է՝ այդ ակտիվի գծով ծախքերի նկատմամբ կիրառելով կապիտալացման դրույքը: Կապիտալացման դրույքը տվյալ ժամանակաշրջանի ընթացքում Խմբի չմարված փոխառություններին վերաբերող փոխառության ծախսումների միջին կշռված մեծությունն է, բացառությամբ այն փոխառությունների, որոնք բացառապես կատարվել են որակավորվող ակտիվի ձեռքբերման (կառուցման, արտադրության) նպատակով: Մի ժամանակաշրջանում կապիտալացված փոխառության ծախսումների գումարը չպետք է գերազանցի այդ ժամանակաշրջանում կատարված փոխառության ծախսումներին:

Կապիտալացման մեկնարկը

Խումբը սկսում է փոխառության ծախսումների կապիտալացումը՝ որպես որակավորվող ակտիվի արժեքի մաս, մեկնարկի ամսաթվին: Կապիտալացման համար մեկնարկի ամսաթիվը այն ամսաթիվն է, երբ Խումբը առաջին անգամ բավարարում է հետևյալ բոլոր պայմանները՝

- ա) ակտիվի համար կատարում է ծախքեր.
- բ) կատարում է փոխառության ծախսումներ. և
- գ) ձեռնարկում է այն աշխատանքները, որոնք անհրաժեշտ են՝ ակտիվը օգտագործման կամ վաճառքի նախատեսված վիճակի բերելու համար:

Կապիտալացման դադարեցումը

Խումբը դադարեցնում է փոխառության ծախսումների կապիտալացումը, երբ որակավորվող ակտիվը օգտագործման կամ վաճառքի նախատեսված վիճակի բերելու համար անհրաժեշտ աշխատանքներն ըստ էության կատարված են:

Երբ Խումբը որակավորվող ակտիվի կառուցումն ավարտում է մաս-մաս, և յուրաքանչյուր մաս պատրաստ է օգտագործման, երբ այլ մասերում կառուցումը դեռևս շարունակվում է, փոխառության ծախսումների կապիտալացումը այդ մասի համար դադարեցնում է, երբ այդ մասն իր նախատեսված օգտագործման կամ վաճառքի նպատակով պատրաստելու համար անհրաժեշտ բոլոր աշխատանքներն ըստ էության ավարտված են:

4.17. Արտաբժույթի փոխանակման փոխարժեքի փոփոխություններին հետևանքներ**Ֆունկցիոնալ արժույթ**

Ֆունկցիոնալ արժույթը որոշելիս Խումբը հաշվի է առնում ստորև նշված գործոնները՝

- ա) արժույթը՝
 - որը հիմնականում ազդում է ապրանքների և ծառայությունների վաճառքի գների վրա (հաճախ այն արժույթը, որով իր ապրանքների և ծառայությունների վաճառքի գները սահմանվում և հաշվարկները կատարվում են). և
 - այն երկրի արժույթը, որի մրցակցային գործոններն ու կանոններն են հիմնականում որոշում իր ապրանքների և ծառայությունների վաճառքի գները.
 - բ) արժույթ, որը հիմնականում ազդում է ապրանքների մատակարարման կամ ծառայությունների մատուցման համար անհրաժեշտ աշխատուժի, նյութական և այլ ծախսումների վրա (նշվածը հաճախ այն արժույթն է, որով նման ծախսումները սահմանվում և կատարվում են):

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

Խմբի ֆունկցիոնալ արժույթը ՀՀ դրամն է:

Սկզբնական ճանաչում

Արտարժույթով գործառնությունը սկզբնապես ճանաչման պահին հաշվառվում է ֆունկցիոնալ արժույթով՝ արտարժույթի գումարի նկատմամբ կիրառելով ֆունկցիոնալ արժույթի և արտարժույթի միջև գործառնության ամսաթվի դրությամբ սփոթ փոխանակման փոխարժեքը:

Որպես սփոթ փոխանակման փոխարժեք ընդունվում է արժույթային շուկայում ձևավորված արտարժույթների միջին փոխարժեքը՝

	31.12.2018	31.12.2017
	ՀՀ դրամ	ՀՀ դրամ
1 ԱՄՆ դոլար	483.75	484.10
1 Եվրո	553.65	580.10
1 Ռուբլի	6.97	8.40

Հաջորդող հաշվետու ժամանակաշրջանների վերջի դրությամբ տեղեկատվության ներկայացում
Յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջին՝

ա) արտարժույթով դրամային հոդվածները վերահաշվարկվում են՝ կիրառելով փակման փոխարժեքը.

բ) սկզբնական արժեքով չափվող արտարժույթով ոչ դրամային հոդվածները վերահաշվարկվում (ներկայացվում) են գործառնության ամսաթվի փոխանակման փոխարժեքով և

գ) իրական արժեքով չափվող արտարժույթով ոչ դրամային հոդվածները վերահաշվարկվում (ներկայացվում) են իրական արժեքի որոշման օրվա փոխանակման փոխարժեքով:

Փոխարժեքային տարբերությունների ճանաչումը

Փոխարժեքային տարբերությունները, որոնք առաջանում են դրամային հոդվածների մարման արդյունքում, կամ երբ դրամային հոդվածները վերահաշվարկվում են մի փոխարժեքով, որը տարբերվում է տվյալ հաշվետու ժամանակաշրջանում դրանց սկզբնապես ճանաչման կամ նախորդ ֆինանսական հաշվետվություններում վերահաշվարկման փոխարժեքից, ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում այն ժամանակաշրջանում, որում դրանք առաջացել են, բացառությամբ՝

- Դրամային հոդվածի հետ կապված փոխարժեքային տարբերությունները, որոնք կազմում են արտերկրյա ստորաբաժանումում հաշվետու կազմակերպության կատարած գուտ ներդրման մի մասը, կոնկրետ իրավիճակից ելնելով, ճանաչվում են Ընկերության առանձին ֆինանսական հաշվետվությունների կամ արտերկրյա ստորաբաժանման անհատական ֆինանսական հաշվետվությունների շահույթում կամ վնասում: Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում, երբ արտերկրյա ստորաբաժանումը դուստր կազմակերպություն է, այդպիսի փոխարժեքային տարբերությունները սկզբնապես ճանաչվում են այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում և սեփական կապիտալից վերադասակարգվում են որպես գուտ ներդրման օտարումից շահույթ կամ վնաս:

4.18. Շահութահարկ**Ընթացիկ հարկ**

Ընթացիկ և նախորդ ժամանակաշրջանների համար ընթացիկ հարկային պարտավորությունները (ակտիվները) չափվում են այն գումարով, որն ակնկալվում է, որ կվճարվի բյուջե (կփոխհատուցվի բյուջեից)՝ կիրառելով հարկերի դրույքները (և հարկային հարաբերություններ կարգավորող նորմատիվ իրավական ակտերը), որոնք ուժի մեջ են եղել հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում:

Հետաձգված հարկ

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները չափվում են հարկերի այն դրույքների օգտագործմամբ, որոնք ակնկալվում է, որ կիրառման մեջ կլինեն ակտիվի իրացման կամ պարտավորության մարման ժամանակ՝ հիմք ընդունելով հարկերի այն դրույքները (և հարկային հարաբերություններ կարգավորող նորմատիվ իրավական ակտերը), որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում:

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

Այլ տեղեկատվության բացակայության դեպքում Խումբը կիրառում է 20% դրույք՝ հարկվող ժամանակավոր տարբերությունների և օգտագործվող նվազեցվող (հանվող) ժամանակավոր տարբերությունների նկատմամբ:

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները չեն գեղջվում (դիսկոնտավորվում):

Հետաձգված հարկային ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ ստուգվում (վերանայվում) է: Խումբը նվազեցնում է հետաձգված հարկային ակտիվի հաշվեկշռային արժեքն այն չափով, որքանով որ այլևս հավանական չէ, որ կստանա բավարար հարկվող շահույթ, որը թույլ կտա հետաձգված հարկային ակտիվից օգուտն ամբողջությամբ կամ մասամբ իրացնել: Ցանկացած այդպիսի նվազեցում վերականգնվում է այն չափով, որքանով որ հավանական է դառնում բավարար հարկվող շահույթի ստացումը:

Եկամուտ կամ ծախս ներկայացում

Ընթացիկ և հետաձգված հարկերը պետք է ճանաչվեն որպես եկամուտ կամ ծախս և ներառվեն տվյալ ժամանակաշրջանի շահույթի կամ վնասի մեջ, բացառությամբ հարկի այն մասի, որոնք վերաբերում են այն հոդվածներին, որոնք, նույն կամ տարբեր ժամանակաշրջանում, ճանաչված են՝

(ա) այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում՝ պետք է ճանաչվեն այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում:

(բ) ուղղակիորեն սեփական կապիտալում՝ պետք է ճանաչվեն ուղղակիորեն սեփական կապիտալում:

Խումբը շահույթ կամ վնասի, այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի և սեփական կապիտալի հոդվածները ներկայացնում է՝ հանելով համապատասխան հարկային հետևանքները:

Հաշվանցում

Խումբը ընթացիկ հարկային ակտիվները և ընթացիկ հարկային պարտավորությունները հաշվանցում է այն և միայն այն դեպքում, եթե՝

ա) ունի ճանաչված գումարները հաշվանցելու իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք, և՝

բ) մտադիր է՝ կամ հաշվարկն իրականացնել (ակտիվը կամ պարտավորությունը մարել) գուտ հիմունքով, կամ իրացնել ակտիվը և մարել պարտավորությունը միաժամանակ:

Խումբը հետաձգված հարկային ակտիվը և հետաձգված հարկային պարտավորությունը հաշվանցում է այն և միայն այն դեպքում, եթե՝

ա) ունի իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք հաշվանցելու հետաձգված հարկային ակտիվները հարկային պարտավորությունների դիմաց, և՝

բ) հետաձգված հարկային ակտիվը և հետաձգված հարկային պարտավորությունը վերաբերում են շահութահարկին, որը զանձվում է նույն հարկային մարմնի կողմից՝

I. նույն հարկատուից (հարկվող միավորից), կամ՝

II. տարբեր հարկատուներից, որոնք մտադիր են կամ մարել ընթացիկ հարկային պարտավորությունները և ակտիվները գուտ հիմունքով, կամ իրացնել ակտիվները և մարել պարտավորությունները միաժամանակ՝ յուրաքանչյուր ապագա ժամանակաշրջանում, որի ընթացքում ակնկալվում է հետաձգված հարկային պարտավորությունների և ակտիվների զգալի գումարների մարում կամ փոխհատուցում:

4.19. Սխալներ

Խումբը ուղղում է նախորդող ժամանակաշրջանի էական սխալները հետընթաց (բացառությամբ երբ անիրագործելի է կոնկրետ ժամանակաշրջանի վրա սխալի հետևանքների կամ դրա կուտակային հետևանքների որոշումը) դրանց հայտնաբերումից հետո հրապարակման համար հաստատված առաջին ֆինանսական հաշվետվությունների փաթեթում՝

ա) վերահաշվարկելով ներկայացված այն նախորդող ժամանակաշրջանի (ժամանակաշրջանների) համեմատելի գումարները, որոնցում տեղի է ունեցել սխալը, կամ

բ) եթե սխալը տեղի է ունեցել նախքան մինչև ներկայացված ամենավաղ ժամանակաշրջանը, ապա ակտիվների, պարտավորությունների և սեփական կապիտալի սկզբնական մնացորդները վերահաշվարկելով ներկայացված նախորդող ամենավաղ ժամանակաշրջանի համար:

4.20. Հաշվապահական հաշվառման գնահատումներում փոփոխություններ

Հաշվապահական հաշվառման գնահատումներում փոփոխության հետևանքը, բացառությամբ ստորև շարադրվածի, ճանաչվում է առաջընթաց՝ արտացոլվելով շահույթի կամ վնասի մեջ՝

ա) փոփոխման ժամանակաշրջանում, եթե փոփոխությունն ազդում է միայն տվյալ ժամանակաշրջանի վրա, կամ

բ) փոփոխման ժամանակաշրջանում և հետագա ժամանակաշրջաններում, եթե փոփոխությունը երկուսի վրա էլ ազդում է:

Այնքանով, որքանով հաշվապահական հաշվառման գնահատման փոփոխությունն առաջացնում է ակտիվների և պարտավորությունների փոփոխություն կամ առնչվում է սեփական կապիտալի որևէ հոդվածի հետ, այն ճանաչվում է համապատասխան ակտիվի, պարտավորության կամ սեփական կապիտալի հոդվածի հաշվեկշռային արժեքի ճշգրտման միջոցով՝ փոփոխության ժամանակաշրջանում:

Այն դեպքերում, երբ դժվար է տարբերակել հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխությունը հաշվապահական հաշվառման գնահատման փոփոխությունից, այն դիտվում է որպես հաշվառման գնահատման փոփոխություն՝ համապատասխան բացահայտմամբ:

4.21. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունում փոփոխություններ

Խումբը փոփոխում է հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը միայն այն դեպքում, եթե այդ փոփոխությունը՝

ա) պահանջվում է որևէ ՖՀՄՄ-ով, կամ

բ) հանգեցնում է ֆինանսական հաշվետվություններում Խմբի ֆինանսական վիճակի, ֆինանսական արդյունքների և դրամական միջոցների հոսքերի վրա գործառնությունների, այլ դեպքերի և իրադարձությունների ազդեցության վերաբերյալ առավել արժանահավատ և տեղին (ոեկլանտ) տեղեկատվության ներկայացմանը:

Եթե Խումբը հաշվապահական հաշվառման նոր քաղաքականությունը կիրառում է հետընթաց, ապա հաշվապահական հաշվառման նոր քաղաքականությունը կիրառում է նախորդող ժամանակաշրջանների համադրելի տեղեկատվության նկատմամբ՝ հետ գնալով այնքան ժամանակաշրջան, որքան քաղաքականության հետընթաց կիրառումը իրագործելի է: Հետընթաց կիրառությունը նախորդող ժամանակաշրջանի նկատմամբ իրագործելի չէ, քանի դեռ հնարավոր չէ որոշել այդ ժամանակաշրջանի ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվության սկզբնական և վերջնական մնացորդների կուտակային հետևանքը: Ճշգրտման հանրագումարը, որը վերաբերում է ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացված ժամանակաշրջաններին նախորդող ժամանակաշրջաններին, վերագրվում է ամենավաղ ժամանակաշրջանում ներկայացված սեփական կապիտալի յուրաքանչյուր ազդեցություն կրած բաղադրիչի սկզբնական մնացորդին: Սովորաբար, ճշգրտումը վերագրվում է չբաշխված շահույթին: Այնուամենայնիվ, ճշգրտումը կարող է վերագրվել սեփական կապիտալի մեկ այլ բաղադրիչի (օրինակ՝ մեկ այլ ՖՀՄՄ-ի պահանջները բավարարելու նպատակով):

Երբ Խմբի համար անիրագործելի է հաշվապահական հաշվառման նոր քաղաքականությունը կիրառել հետընթաց՝ բոլոր նախորդող ժամանակաշրջանների նկատմամբ նոր քաղաքականության կիրառման կուտակային հետևանքը որոշելու անկարողության պատճառով, ապա Խումբը նոր քաղաքականությունը կիրառում է առաջընթաց՝ հնարավոր ամենավաղ ժամանակաշրջանից սկսած: Այդ դեպքում Խումբը հաշվի չի առնում ակտիվների, պարտավորությունների և սեփական կապիտալի՝ մինչ այդ ամսաթիվն առաջացող կուտակային ճշգրտման բաժինը: Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխություն թույլատրվում է, եթե նույնիսկ հնարավոր չէ այդ քաղաքականությունը առաջընթաց կիրառել ցանկացած նախորդող ժամանակաշրջանի համար:

4.22. Հաշվետու ժամանակաշրջանից հետո տեղի ունեցող դեպքեր

Խումբը ճշգրտում է իր ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված գումարները՝ հաշվետու ժամանակաշրջանից հետո տեղի ունեցած ճշգրտող դեպքերն արտացոլելու նպատակով:

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

Խումբը չի ճշգրտում իր ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված գումարները՝ հաշվետու ժամանակաշրջանից հետո տեղի ունեցած չճշգրտող դեպքերն արտացոլելու նպատակով:

Եթե շահաբաժինները առաջադրվում կամ հայտարարվում են հաշվետու ժամանակաշրջանից հետո, Խումբը չի ճանաչում այդ շահաբաժինները որպես պարտավորություն՝ հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ:

5. Հաշվապահական կարևոր դատողությունները և գնահատման անորոշության հիմնական աղբյուրները

ՖՀՄՄ-ներին համապատասխան ֆինանսական հաշվետվությունների կազմումը դեկլարությունից պահանջում է կատարել դատողություններ, գնահատումներ և ենթադրություններ, որոնք նշանակալի ազդեցություն են թողնում ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված գումարների վրա: Գնահատումները և հիմքում ընկած ենթադրությունները վերանայվում են:

Անընդհատության սկզբունք. Ղեկավարությունը պատրաստել է սույն ֆինանսական հաշվետվությունները անընդհատության սկզբունքի հիման վրա: Ղեկավարության այս դատողությունները հիմնված են Ընկերության ֆինանսական վիճակի, ընթացիկ պլանների, գործառնությունների շահութաբերության և ֆինանսական ռեսուրսների մատչելիության, ինչպես նաև Ընկերության ապագա գործունեության նկատմամբ մակրոտնտեսական վերջին փոփոխությունների ազդեցության վերլուծության հիման վրա:

Փոխկապակցված անձանց հետ գործարքների սկզբնական ճանաչում. Բնականոն գործունեության ընթացքում Ընկերությունը ունենում է գործարքներ իր կապակցված կողմերի հետ: ՖՀՄՄ 9 պահանջում է ֆինանսական գործիքների նախնական ճանաչում՝ հիմնվելով իրենց իրական արժեքների վրա: Դատողությունը կիրառվում է որոշելու, թե արդյոք գործարքները գնահատվում են շուկայական կամ ոչ շուկայական տոկոսադրույքներով, երբ առկա չէ ակտիվ շուկա նման գործարքների համար: Դատողության համար հիմք է հանդիսանում չկապակցված կողմերի հետ նման տեսակի գործարքների գնահատումը և արդյունավետ տոկոսադրույքի վերլուծությունը:

Ակնկալվող պարտքային կորուստների չափում. Ակնկալվող պարտքային կորուստների չափումը կարևոր գնահատում է, որը իրականացվում է մեթոդաբանության, մոդելների և բազային տվյալների օգտագործմամբ: Հետևյալ բաղադրիչները զգալի ազդեցություն ունեն պարտքային կորուստների գնահատված պահուստի վրա՝ դեֆոլտի որոշումը, պարտքային ռիսկի էական աճը, դեֆոլտի հավանականությունը, դեֆոլտի ենթարկվածությունը ռիսկին և դեֆոլտի դեպքում կորստի գումարը, ինչպես նաև մակրոտնտեսական սցենարների մոդելները:

Պարտքային ռիսկի էական աճ. Պարտքային ռիսկի էական աճի փաստման համար Ընկերությունը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ ֆինանսական գործիքի ժամկետի ընթացքում դեֆոլտի սկսվելու ռիսկը համեմատում է սկզբնական ճանաչման ամսաթվի դրությամբ դեֆոլտի սկսվելու ռիսկի հետ: Գնահատման գործընթացը դիտարկում է պարտքային ռիսկի հարաբերական աճը, այլ ոչ թե հաշվետու ամսաթվի դրությամբ պարտքային ռիսկի կոնկրետ մակարդակը:

6. Նոր և փոփոխված ՖՀՄՄ-ների կիրառումը

6.1 Կիրառված՝ նոր և փոփոխված ՖՀՄՄ-ներ, որոնք էական ազդեցություն չեն ունեցել ֆինանսական հաշվետվությունների վրա

Ստորև ներկայացված նոր ստանդարտները և ստանդարտների փոփոխությունները գործում են 2018թ. հունվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար, սակայն Ընկերության կողմից չեն կիրառվել սույն ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս: Ընկերության ղեկավարության գնահատմամբ հետևյալ փոփոխություններն էական ազդեցություն չեն ունեցել իր ֆինանսական վիճակի կամ գործունեության վրա:

ՖՀՄՄ 9 «Ֆինանսական գործիքներ» (փոփոխվել է 2014թ. հունիսին, ուժի մեջ է 2018թ. հունվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար).

Նոր ստանդարտի հիմնական բնութագրումներն են.

- Պահանջվում է, որ ֆինանսական ակտիվները դասակարգվեն երեք չափման կատեգորիաներով. հետագայում ամորտիզացված արժեքով չափվող, հետագայում իրական արժեքով՝ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող և հետագայում իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող:
- Պարտքային գործիքների դասակարգումը պայմանավորված է ֆինանսական ակտիվների կառավարման կազմակերպության բիզնես մոդելով, և արդյոք պայմանագրային դրամական հոսքերն իրենցից ներկայացնում են միայն մայր գումարի և տոկոսի վճարումներ (ՄՄԳՏՎ): Եթե պարտքային գործիքը պահվում է հավաքագրման համար, այն կարող է հաշվառվել ամորտիզացված արժեքով, եթե այն նաև համապատասխանում է ՄՄԳՏՎ պահանջին: Այն պարտքային գործիքները, որոնք համապատասխանում են ՄՄԳՏՎ պահանջին և հաշվառվում են այնպիսի պորտֆելում, որտեղ ընկերությունը և՛ պահում է ակտիվները դրամական հոսքերի հավաքման համար և՛ վաճառում է ակտիվները, կարող են դասակարգվել իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ արդյունքի միջոցով: Ֆինանսական ակտիվները, որոնք չեն պարունակում այնպիսի դրամական հոսքեր, որոնք ՄՄԳՏՎ են, պետք է չափվեն իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով (օրինակ՝ ածանցյալ գործիքներ): Պարունակվող ածանցյալ գործիքներն այլևս չեն առանձնանում ֆինանսական ակտիվներից, բայց կներառվեն ՄՄԳՏՎ պայմանը գնահատելիս:
- Ներդրումները բաժնային գործիքներում միշտ չափվում են իրական արժեքով: Այնուամենայնիվ, դեկավարությունը կարող է կատարել անդադնալի ընտրություն՝ ներկայացնելու առևտրային նպատակով չպահվող բաժնային գործիքում ներդրման իրական արժեքի հետագա փոփոխություններն այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում: Եթե բաժնային գործիքը պահվում է առևտրային նպատակով, իրական արժեքի փոփոխությունները ներկայացվում են շահույթում կամ վնասում:
- ՀՀՄՄ 39-ի ֆինանսական պարտավորությունների դասակարգման և չափման վերաբերյալ պահանջների մեծ մասն անփոփոխ տեղափոխվել են ՖՀՄՄ 9-ը: Առանցքային փոփոխությունն այն է, որ կազմակերպությունը պետք է իրական արժեքով՝ շահույթ վնասի միջոցով չափվող նախորոշված ֆինանսական պարտավորությունների գծով սեփական վարկային ռիսկի փոփոխությունների ազդեցությունը ներկայացնի այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի կազմում:
- ՖՀՄՄ 9-ը ներկայացնում է արժեզրկման կորուստների ճանաչման նոր՝ ակնկալվող վարկային վնասների մոդելը: Գոյություն ունի եռաստիճան մոտեցում, որը հիմնված է սկզբնական ճանաչումից հետո ֆինանսական ակտիվների վարկային ռիսկի փոփոխության վրա: Գործնականում, նոր կանոնները նշանակում են, որ կազմակերպությունները պետք է անմիջապես գրանցեն կորուստը, որը հավասար է հաջորդ 12 ամիսներում ակնկալվող վարկային վնասին, այն ֆինանսական ակտիվների սկզբնական ճանաչման ժամանակ, որոնք չեն հանդիսանում արժեզրկված (կամ ակտիվի ամբողջ ժամկետի ընթացքում ակնկալվող վարկային վնասներ դեբիտորական պարտքերի համար): Երբ առկա է վարկային ռիսկերի էական աճ, արժեզրկումը հաշվվում է՝ օգտագործելով ակտիվի ամբողջ ժամկետի ընթացքում ակնկալվող վարկային վնասները, հետագա 12 ամիսներում ակնկալվող վարկային վնասներն օգտագործելու փոխարեն: Այս մոդելը ներառում է գործառնական պարզեցումներ վարձակալության և դեբիտորական պարտքերի համար:

Փոփոխվել են հեջավորման հաշվառման պահանջները՝ հաշվապահական հաշվառման և ռիսկերի կառավարման միջև առավել սերտ կապ ստեղծելու համար: Ստանդարտը կազմակերպություններին տալիս է հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ընտրության հնարավորություն՝ կիրառել հեջավորման հաշվառման պահանջները համաձայն ՖՀՄՄ 9-ի և շարունակել կիրառել ՀՀՄՄ 39-ը բոլոր հեջերի նկատմամբ, քանի որ ներկայումս ստանդարտը չի անդրադառնում մակրոհեջավորմանը:

ՖՀՄՄ 15, Հաճախորդների հետ պայմանագրերից հասույթ (հրապարակվել է 2014թ. մայիսի 28-ին և ուժի մեջ է 2018թ. հունվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան

Ժամանակաշրջանների համար). Ըստ նոր ստանդարտի ներկայացրած հիմնական սկզբունքի՝ հասույթը պետք է ճանաչվի գործարքի գնով, հաճախորդին ապրանքների կամ ծառայությունների փոխանցման պահին: Կապակցված ապրանքները կամ ծառայությունները, որոնք տարբերվում են միմյանցից, պետք է ճանաչվեն առանձին, և պայմանագրի գնի համար կիրառվող գեղչերը կամ նվազեցումները պետք է բաշխվեն ըստ առանձին տարրերի: Եթե հատուցումն ինչ-որ պատճառով տարբերվում է, ապա ճանաչումը պետք է լինի նվազագույն գումարներով, եթե դրանք չեն պարունակում հակադարձման էական ռիսկ: Ծախսերը, որոնք կապված են հաճախորդների հետ պայմանագրերի ապահովման հետ, պետք է կապիտալացվեն և ամորտիզացվեն այն ժամանակահատվածում, որի ընթացքում սպասվում են պայմանագրի օգուտները:

Փոփոխություններ ՖՀՄՄ 15-ում, Հաճախորդների հետ պայմանագրերից հասույթ (հրապարակվել են 2016թ. ապրիլի 12-ին և ուժի մեջ են 2018թ. հունվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար). Փոփոխությունները չեն փոխում ստանդարտի հիմնական սկզբունքները, սակայն պարզաբանում են ինչպես կիրառել այդ սկզբունքները:

Փոփոխությունները պարզաբանում են, թե ինչպես որոշել կատարման պարտավորությունը (խոստումը՝ հաճախորդին փոխանցել ապրանքը կամ ծառայությունը) պայմանագրում, ինչպես որոշել, արդյոք ընկերությունը պրինցիպալ է (ապրանքների կամ ծառայությունների մատակարար), թե գործակալ (պատասխանատու է ապրանքների կամ ծառայությունների մատակարարման կազմակերպման համար), և ինչպես որոշել լիցենզիայի տրամադրման հասույթը պետք է ճանաչվի որոշակի պահի, թե՞ ժամանակահատվածում:

- **Փոփոխություններ ՖՀՄՄ 2-ում, Բաժնետոմսերի վրա հիմնված վճարումներ** (հրապարակվել են 2016թ. հունիսի 20-ին և ուժի մեջ են 2018թ. հունվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար),
- **ՖՀՄՄ 9-ի Ֆինանսական գործիքներ և ՖՀՄՄ 4-ի Ապահովագրության պայմանագրեր համատեղ կիրառումը: Փոփոխություններ ՖՀՄՄ 4-ում** (հրապարակվել են 2016թ. սեպտեմբերի 12-ին և ուժի մեջ են, կախված մոտեցումից, 2018թ. հունվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար այն կազմակերպությունների համար, որոնք ընտրել են ժամանակավոր հետաձգման մոտեցումը, կամ երբ ընկերությունն առաջին անգամ կիրառում է ՖՀՄՄ 9-ն այն ընկերությունների համար, որոնք ընտրել են վերադրման մոտեցումը),
- **2014 - 2016թթ. շրջանի ՖՀՄՄ-ների տարեկան բարելավումներ - Փոփոխություններ ՖՀՄՄ 1-ում և ՀՀՄՄ 28-ում** (հրապարակվել են 2016թ. դեկտեմբերի 8-ին, ուժի մեջ են 2018թ. հունվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար),
- **ՖՀՄՄԿ 22 «Արտարժույթով գործարքներ և կանխավճարներ»** (հրապարակվել է 2016թ. դեկտեմբերի 8-ին և ուժի մեջ է 2018թ. հունվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար),

Ներդրումային գույքի փոխանցումներ. Փոփոխություններ ՀՀՄՄ 40-ում (հրապարակվել են 2016թ. դեկտեմբերի 8-ին, ուժի մեջ են 2018թ. հունվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար):

7. Դեռևս չկիրառվող նոր և փոփոխված ՖՀՄՄ-ները

Մի շարք նոր ստանդարտներ և ստանդարտների փոփոխություններ չէին գործում 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ և չեն կիրառվել սույն ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս: Այդ ստանդարտներից և փոփոխություններից ստորև ներկայացվածները հնարավոր է, որ ազդեցություն ունենան Հիմնադրամի ֆինանսական վիճակի և գործունեության վրա: Հիմնադրամը մտադիր է կիրառել այդ ստանդարտները և դրանց փոփոխությունները ուժի մեջ մտնելու օրվանից կամ դրանից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար:

Փոփոխություններ ՖՀՄՄ 10-ում և ՀՀՄՄ 28-ում «Ներդրողի և նրա ասոցիացված կազմակերպության կամ համատեղ ձեռնարկման միջև ակտիվների վաճառք կամ ներդրում» (հրապարակվել է 2014թ. սեպտեմբերի 11-ին և ուժի մեջ է մտնում ՀՀՄՄ-ի կողմից որոշված ամսաթվին կամ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար): Փոփոխությունները վերաբերում են ՖՀՄՄ 10-ի և ՀՀՄՄ 28-ի պահանջների միջև անհամապատասխանությունները ներդրողի ասոցիացված կազմակերպությանը կամ համատեղ ձեռնարկմանը ակտիվների վաճառքի կամ ներդրման վերաբերյալ: Փոփոխությունների հիմնական ազդեցությունն այն է, որ օգուտը կամ վնասը ամբողջությամբ ճանաչվում է, եթե գործարքը վերաբերում է ձեռնարկատիրական գործունեությանը: Եթե ակտիվները ձեռնարկատիրական գործունեություն չեն կազմում, նույնիսկ եթե այդ ակտիվները պատկանում են դուստր ձեռնարկությանը, ապա ճանաչվում է օգուտի կամ վնասի միայն մի մասը:

ՖՀՄՄ 16 «Վարձակալություն» (հրապարակվել է 2016թ. հունվարի 13-ին և ուժի մեջ է 2019թ. հունվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար). Նոր ստանդարտը սահմանում է վարձակալության ճանաչման, չափման, ներկայացման և բացահայտման սկզբունքները: Բոլոր վարձակալությունների արդյունքում վարձակալը ձեռք է բերում ակտիվի օգտագործման իրավունք հենց վարձակալության սկզբից, և եթե վարձակալության վճարները կատարվում են ժամանակի ընթացքում, նաև ձեռք է բերում ֆինանսավորում: Հետևաբար, ՖՀՄՄ 16-ը վերացնում է վարձակալության դասակարգումը՝ որպես գործառնական վարձակալություն կամ ֆինանսական վարձակալություն, ինչպես պահանջվում է ՀՀՄՄ 17-ով, և փոխարենը ներկայացնում է վարձակալի մոտ հաշվապահական հաշվառման միասնական մոդել: Վարձակալը պետք է ճանաչի ա) ակտիվներ և պարտավորություններ բոլոր այն վարձակալությունների համար, որոնց ժամկետը 12 ամսից ավել է, բացառությամբ եթե հիմքում ընկած ակտիվն ունի փոքր արժեք, և բ) վարձակալած ակտիվի մաշվածությունը շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների հաշվետվությունում վարձակալության գծով պարտավորության տոկոսային ծախսից առանձին: ՖՀՄՄ 16-ը հիմնականում պահպանում է վարձատուի հաշվապահական հաշվառման ՀՀՄՄ 17-ի պահանջները:

Հետևաբար, վարձատուն շարունակում է դասակարգել վարձակալությունը՝ որպես գործառնական վարձակալություն կամ ֆինանսական վարձակալություն, և հաշվառել այս երկու տեսակի վարձակալությունները տարբեր ձևով: Ներկայումս Ընկերությունը գնահատում է նոր ստանդարտի ազդեցությունն իր ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

ՖՀՄՄ 17 «Ապահովագրության պայմանագրեր» (հրապարակվել է 2017թ. մայիսի 18-ին և ուժի մեջ է 2021թ. հունվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար). ՖՀՄՄ 17-ը փոխարինում է ՖՀՄՄ 4-ին, որը թույլ է տալիս ընկերություններին շարունակել օգտագործել ապահովագրության պայմանագրերի հաշվառման առկա պրակտիկան, որի արդյունքում ներդրողներին դժվար էր համեմատել և հակադրել մնացած ցուցանիշներով նմանատիպ ապահովագրական ընկերությունների ֆինանսական արդյունքները: ՖՀՄՄ 17-ը հանդիսանում է միասնական սկզբունքների վրա հիմնված ստանդարտ՝ արտացոլելու ապահովագրության պայմանագրերի բոլոր տեսակներն, այդ թվում՝ ապահովագրողի վերաապահովագրման պայմանագրերը: Սույն ստանդարտը սահմանում է ապահովագրության պայմանագրերի խմբերի ճանաչում և չափում ըստ (i) ռիսկի գործոնով ձգքոված ապագա դրամական հոսքերի ընթացիկ արժեքի (պայմանագրերի կատարման գծով դրամական հոսքեր), որը հաշվի է առնում պայմանագրերի կատարման գծով դրամական հոսքերի վերաբերյալ առկա ամբողջ տեղեկատվությունը, որն իր հերթին համապատասխանում է շուկայական դիտելի տեղեկատվությանը, գումարած (եթե սույն արժեքն իրենից ներկայացնում է ակտիվ) կամ հանած (եթե սույն արժեքն իրենից ներկայացնում է պարտավորություն) (ii) պայմանագրերի խմբում չկրած շահույթի գումարը (պայմանագրով սահմանված ծառայության մարժա):

Ապահովագրողները պետք է ճանաչեն ապահովագրության պայմանագրերի խմբից շահույթն այն ժամանակահատվածում, որի ընթացքում նրանք տրամադրում են ապահովագրական ծածկույթ, ինչպես նաև այն ժամանակ, երբ նրանք ազատվում են ռիսկից: Եթե պայմանագրերի խումբը հանդիսանում կամ դառնում է վնասաբեր, կազմակերպությունը պետք է անմիջապես ճանաչի վնասը: Նոր ստանդարտն էական ազդեցություն չի ունենա Ընկերության հաշվետվություններին վրա:

ՖՀՄՄԿ 23 «Շահութահարկի հաշվառման մոտեցման անորոշություն» (հրապարակվել է 2017թ. հունիսի 7-ին և ուժի մեջ է 2019թ. հունվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար). ՀՀՄՍ 12-ը սահմանում է, թե ինչպես հաշվառել ընթացիկ և հետաձգված հարկերը, սակայն չի սահմանում անորոշության ազդեցության արտացոլման կարգը: Մեկնաբանությունը պարզաբանում է, թե ինչպես ՀՀՄՍ 12-ում պետք է կիրառել հաշվառման և չափման պահանջները, երբ առկա է շահութահարկի հաշվառման մոտեցման անորոշություն: Ընկերությունը պետք է որոշի, թե արդյոք հարկավոր է դիտարկել յուրաքանչյուր հարկային անորոշությունն առանձին կամ մեկ և ավելի հարկային անորոշությունների հետ միասին՝ կախված նրանից, թե որ մոտեցումն է թույլ տալիս լավագույնս կանխատեսել անորոշության լուծումը: Ընկերությունը պետք է ենթադրի, որ հարկային մարմինը կստուգի այն գումարները, որոնք նա իրավունք ունի ստուգելու և այդ ստուգումները կատարելիս՝ կունենա համապատասխան տեղեկություններին վերաբերող ամբողջական տեղեկատվություն:

Եթե ընկերությունը եզրահանգում է, որ քիչ հավանական է, որ հարկային մարմինը կընդունի անորոշ հարկային մոտեցումն, անորոշության ազդեցությունը պետք է արտացոլվի՝ որոշելիս հարկվող շահույթը կամ վնասը, հարկային բազաները, չօգտագործված հարկային վնասները, չօգտագործված հարկային զեղչերը կամ հարկային դրույքաչափերը որոշելիս, օգտագործելով կամ ամենահավանական գումարը կամ ակնկալվող արժեքը՝ կախված նրանից, թե ընկերությունը որ մեթոդն է համարում առավել նպատակահարմար լավագույնս կանխատեսելու անորոշության լուծումը: Ընկերությունը պետք է արտացոլի մեկնաբանության համար անհրաժեշտ դատողությունների կամ գնահատման վրա ազդեցություն ունեցող փաստերի և հանգամանքների կամ նոր տեղեկությունների փոփոխությունը՝ որպես հաշվապահական հաշվառման գնահատումների փոփոխություն: Փաստերի և հանգամանքների փոփոխության կամ նոր տեղեկությունների օրինակները, որոնք կարող են հանգեցնել դատողության կամ գնահատման վերագնահատմանը, ներառում են, սակայն չեն սահմանափակվում, հարկային մարմնի կողմից իրականացվող ստուգումներով կամ գործողություններով, հարկային մարմնի կողմից սահմանված կանոնների փոփոխություններով կամ հարկային մարմնի՝ հարկային մոտեցման ստուգման կամ վերստուգման իրավասության ժամկետը լրանալով: Հարկային մարմինների՝ հաշվառման մոտեցման հետ համաձայնության կամ անհամաձայնության բացակայությունն, այլ փաստերի բացակայության դեպքում, ամենայն հավանականությամբ, իրենից չի ներկայացնի մեկնաբանության համար անհրաժեշտ դատողությունների կամ գնահատման վրա ազդեցություն ունեցող փաստերի և հանգամանքների կամ նոր տեղեկությունների փոփոխություն:

- **Փոփոխություններ ՀՀՄՍ 19-ում «Պլանի փոփոխություն, կրճատում կամ վերջնահաշվարկ»** (հրապարակվել է 2018թ. փետրվարի 7-ին և ուժի մեջ է մտնում 2018թ. հունվարի 1-ին կամ դրանից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար),
- **Փոփոխություններ Ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման և ներկայացման հայեցակարգային հիմունքներում** (հրապարակվել է 2018թ. մարտի 29-ին և ուժի մեջ է մտնում 2020թ. հունվարի 1-ին կամ դրանից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար),
- **Ձեռնարկատիրական գործունեության սահմանումը – փոփոխություններ ՖՀՄՍ 3-ում** (հրապարակվել է 2018թ. հոկտեմբերի 22-ին և ուժի մեջ է մտնում 2020թ. հունվարի 1-ին կամ դրանից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար),

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

- **Էականության սահմանումը** – փոփոխություններ ՀՀՄՍ 1-ում և ՀՀՄՍ 8-ում (հրապարակվել է 2018թ. հոկտեմբերի 31-ին և ուժի մեջ է մտնում 2020թ. հունվարի 1-ին կամ դրանից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար),
- **Բացասական հատույցով կանխավճարի հատկանիշներ** - Փոփոխություններ ՖՀՄՍ 9-ում (հրապարակվել են 2017թ. հոկտեմբերի 12-ին, ուժի մեջ են 2019թ. հունվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար),
- **Երկարաժամկետ ներդրումներ ասոցիացված կազմակերպություններում և համատեղ ձեռնարկություններում** - Փոփոխություններ ՀՀՄՍ 28-ում (հրապարակվել են 2017թ. հոկտեմբերի 12-ին, ուժի մեջ են 2019թ. հունվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար),

2015-2017թթ. շրջանի ՖՀՄՍ-ների տարեկան բարելավումներ - Փոփոխություններ ՖՀՄՍ 3-ում, ՖՀՄՍ 11-ում, ՀՀՄՍ 12-ում և ՀՀՄՍ 23-ում (հրապարակվել են 2017թ. դեկտեմբերի 12-ին, ուժի մեջ են 2019թ. հունվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար):

8. Հիմնական միջոցներ

‘000 դրամ	Շենքեր	Կառուցվածքներ	Մեքենաներ և սարքավոր- ումներ	Տրանսպորտային միջոցներ	Արտադրական գույք, տնտեսական գույք, գործիքներ	Այլ հիմնական միջոցներ	Հողամասեր	Կառուցման ընթացքում գտնվող հիմնական միջոցներ	Ընդամենը
Սկզբնական արժեք									
31 դեկտեմբեր 2017թ.	975,129	51,725	2,933,516	1,590,291	73,905	53,164	475,278	-	6,153,008
Ավելացում	73	-	143,115	95,699	6,725	6,347	21,483	6,189	279,631
Դուրսգրում	-	(4,484)	(198,381)	(36,911)	(7,122)	-	-	-	(246,898)
31 դեկտեմբեր 2018թ.	975,202	47,241	2,878,250	1,649,079	73,508	59,511	496,761	6,189	6,185,741
									-
Կուտակված մաշվածություն									-
31 դեկտեմբեր 2017թ.	228,611	25,246	2,024,088	930,194	53,939	41,574	-	-	3,303,652
Տարեկան մաշվածություն	22,785	2,258	316,533	170,258	8,201	3,708	-	-	523,743
Դուրս գրված ակտիվների գծով կուտակված մաշվածություն	-	(898)	(175,271)	(33,224)	(6,477)	-	-	-	(215,870)
31 դեկտեմբեր 2018թ.	251,396	26,606	2,165,350	1,067,228	55,663	45,282	-	-	3,611,525
Հաշվեկշռային արժեք									
31 դեկտեմբեր 2017թ.	746,518	26,479	909,428	660,097	19,966	11,590	475,278	-	2,849,356
31 դեկտեմբեր 2018թ.	723,806	20,636	712,899	581,851	17,845	14,229	496,761	6,189	2,574,216

Մաշվածություն

<i>‘000 դրամ</i>	<i>Ծանոթ.</i>	<i>2018</i>	<i>2017</i>
Ընդամենը, այդ թվում՝		523,743	426,706
• արտադրական նշանակության	22	506,006	408,593
• վարչական նշանակության		17,737	18,113

Հաշվապահական հաշվառման գնահատումներում փոփոխություններ եղել են:

Գրավադրում

Վարկային պայմանագրերի շրջանակներում գրավադրված է 361,100 հազար դրամ հաշվեկշռային արժեքով հիմնական միջոցներ:

Ի ապահովումն կապակցված կողմ հանդիսացող ԱՍ Ինվեստմենթս ՍՊԸ-ին ստանձնած վարկային պարտավորությունների՝ ընկերության կողմից գրավադրվել են 856,780 հազար դրամ գնահատված արժեքով շարժական գույք և 253,200 հազար դրամ գնահատված արժեքով անշարժ գույք:

Հիմնական միջոցների սեփականության իրավունքի այլ սահմանափակումներ չկան:

Այլ

Դեռևս օգտագործման մեջ գտնվող, սակայն լրիվ մաշված հիմնական միջոցների համախառն հաշվեկշռային արժեքը կազմում է 1,094,104 հազար դրամ (31.12.2017թ-ին՝ 596,833 հազար դրամ):

Հիմնական միջոցների ձեռք բերման պայմանագրային հանձնառություններ չկան:

9. Փոխառություններ

<i>‘000 դրամ</i>	<i>Մնացորդ 31.12.2018թ</i>	<i>Մնացորդ 31.12.2017թ</i>
Ընդամենը, այդ թվում՝	1,309,321	1,068,014
• երկարաժամկետ փոխառություններ, որից՝ <i>կապակցված կողմերի գծով</i>	1,187,645	988,400
	<i>769,458</i>	<i>681,996</i>
• կարճաժամկետ փոխառություններ, որից <i>կապակցված կողմերի գծով</i>	121,676	79,614
	<i>103,914</i>	<i>49,417</i>

Փոխառությունները տրամադրվել են տոկոսով և անտոկոս: Սկզբնական ճանաչման պահին փոխառությունները չափվել են իրական արժեքով, սկզբնական ճանաչումից հետո՝ ամորտիզացված արժեքով: Սկզբնական ճանաչման պահին տրված անտոկոս փոխառությունների գումարի զեղչումը (իրական արժեք) իրականացվել է 12% տարեկան տոկոսադրույքով: Զեղչումից առաջացած գուտ արդյունքը ճանաչվել է սեփական կապիտալում, իսկ տոկոսային եկամուտը՝ շահույթ (վնասում) (ծանոթ. 24):

10. Պաշարներ

<i>‘000 դրամ</i>	<i>Մնացորդ 31.12.2018թ</i>	<i>Մնացորդ 31.12.2017թ</i>
Ընդամենը, այդ թվում՝	327,726	421,604
• շինանյութ	138,428	194,901
• վառելանյութ	21,349	13,485
• պահեստամաս	66,171	79,012

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

• արտադրանք	49,353	69,460
• ապրանքներ	20,933	20,656

2018թ. որպես ծախս ճանաչված պաշարների հաշվեկշռային արժեքը կազմել է 954,863 հազար դրամ (2017թ.-ին՝ 1,731,155 հազար դրամ):

11. Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր

<i>‘000 դրամ</i>	<i>Մնացորդ 31.12.2018թ.</i>	<i>Մնացորդ 31.12.2017թ.</i>
Ընդամենը, այդ թվում՝	1,159,263	846,430
• կատարված շին. աշխատանքներից, որից՝ <i>կապակցված կողմերի գծով</i>	1,089,286 <i>561,290</i>	790,495 <i>649,990</i>
• պաշարների վաճառքից, որից՝ <i>կապակցված կողմերի գծով</i>	24,605 <i>6,137</i>	30,140 <i>5,307</i>
• գործառնական վարձակալությունից, որից՝ <i>կապակցված կողմերի գծով</i>	37,863 <i>360</i>	16,574 <i>360</i>
• հիմնական միջոցների վաճառքից <i>կապակցված կողմերի գծով</i>	7,039 <i>800</i>	6,734 <i>800</i>

12. Դրամական միջոցներ

<i>‘000 դրամ</i>	<i>Մնացորդ 31.12.2018թ.</i>	<i>Մնացորդ 31.12.2017թ.</i>
Ընդամենը, այդ թվում՝	396,199	627,452
• դրամարկղում	3,001	34
• բանկում՝ արժույթով	391,453	425,873
• բանկում՝ արտարժույթով	1,597	-
• դրամական միջոցների համարժեքներ	-	200,000

Դրամական միջոցների համարժեքները կարճաժամկետ (92 օր) ավանդ է բանկում, տարեկան 6.5% տոկոսադրույքով:

Ընկերությունը պարտավորվել է իր բանկային հաշիվներին առկա դրամական միջոցներով, ինչպես նաև սեփականության իրավունքով իրեն պատկանող ամբողջ գույքով պատասխանություն կրել բանկային երաշխիք տրամադրելու մասին պայմանագրով ստանձնած հիմնական պարտավորությունների համար:

13. Այլ ընթացիկ ակտիվներ

<i>‘000 դրամ</i>	<i>Մնացորդ 31.12.2018թ.</i>	<i>Մնացորդ 31.12.2017թ.</i>
Ընդամենը, այդ թվում՝	41,920	65,568
• աշխատավարձի գծով կանխավճար	41,288	51,139
• հետաձգված հաշվանցման ենթակա ԱԱՀ	-	14,382

14. Սեփական կապիտալ

Սեփական կապիտալը (զուտ ակտիվները) ձևավորված է կանոնադրական կապիտալից (թողարկված և տեղաբաշխված (վճարված) կապիտալ), չբաշխված շահույթից (վնասից)՝ ներառյալ հաշվետու տարվա (ժամանակաշրջանի) ֆինանսական արդյունքը և շահաբաժնի կանխավճարը, պահուստային կապիտալից (հիմնադրամից): Սեփական կապիտալում է ներառվում նաև բաժնետերերին ու նրանց կողմից վերահսկվող կազմակերպություններին տրված ու ստացված անտոկոս կամ շուկայականից ցածր տոկոսադրույքով փոխառությունների սկզբնական չափումից առաջացած զուտ արդյունքը (սեփական կապիտալի այլ տարրեր):

Կանոնադրական կապիտալ

Կանոնադրական կապիտալը կազմվել է բաժնետերերի ձեռք բերած հասարակ (սովորական) բաժնետոմսերի անվանական արժեքից: Ցուրաքանչյուր հասարակ (սովորական) բաժնետոմս տալիս է իր սեփականատեր հանդիսացող բաժնետիրոջը միևնույն իրավունքներ:

Խմբի կանոնադրական կապիտալը կազմում է 51,130,000 (հիսունմեկ միլիոն հարյուր երեսուն հազար դրամ) ՀՀ դրամ, որը կազմում է 20,452 հատ սովորական բաժնետոմս, մեկ բաժնետոմսի անվանական արժեքը կազմում է 2,500 դրամ: Կանոնադրական կապիտալի բոլոր բաժնեմասերը տեղաբաշխված են և վճարված: Հաշվետու տարում կանոնադրական կապիտալի փոփոխություն տեղի չի ունեցել:

Գրավադրում

Բանկում գրավադրված է Խմբի արժեթղթեր՝ հասարակ անվանական բաժնետոմսեր 11,286 /տասնմեկ հազար երկու հարյուր ութսունվեց/ հատ:

Զբաղիված շահույթ

Խումբն իրավունք ունի տարեկան մեկ անգամ իրականացնել իր շահույթի բաշխում բաժնետերերի միջև: Շահույթի բաշխման մասին որոշումն ընդունվում է ընդհանուր ժողովի կողմից: Բաշխման ենթակա շահույթը բաշխվում է բաժնետերերի միջև՝ ըստ կանոնադրական կապիտալում նրանց բաժնեմասերի չափերի:

Պահուստային կապիտալ

Խմբում ստեղծվում է պահուստային կապիտալ (հիմնադրամ)՝ ոչ պակաս կանոնադրական կապիտալի 15 տոկոսից: Եթե պահուստային կապիտալը կազմում է կանոնադրությամբ սահմանված չափից ավելի փոքր մեծություն, ապա հատկացումներն այդ կապիտալին կատարվում են շահույթից՝ առնվազն 5 տոկոսի չափով, ինչպես նաև Խմբի նոր արժեթղթերի թողարկման արժեքի և դրանց անվանական արժեքի միջև եղած տարբերությունից ստացվող միջոցներից:

Պահուստային կապիտալն օգտագործվում է Խմբի կորուստները ծածկելու, ինչպես նաև Խմբի պարտատոմսերը մարելու և բաժնետոմսերը հետ գնելու համար, եթե Խմբի շահույթը և այլ միջոցները դրա համար չեն բավարարում: Պահուստային կապիտալը չի կարող օգտագործվել այլ նպատակների համար:

Խումբը, կանոնադրությամբ սահմանված կարգով, ստեղծել է պահուստային կապիտալ, որը կազմում է 60,580 հազար դրամ: Հաշվետու տարում պահուստային կապիտալի փոփոխություն տեղի չի ունեցել:

15. Վարկեր

‘000 դրամ	Տոկոսա- դրույք	Մարման ժամկետ	Մնացորդ 31.12.2018թ.	Մնացորդ 31.12.2017թ.
Ընդամենը ընթացիկ վարկեր, այդ թվում՝			251,615	129,526
ՀՀ դրամով վարկեր	12%	10/06/18	-	53,438
ՀՀ դրամով վարկեր	13%	08/12/18	-	74,953
ՀՀ դրամով վարկեր	10,5%	11/03/19	250,000	-
Հաշվեգրված տոկոսներ	10,5%	11/03/19	1,435	878
Երաշխիքի գծով պարտավորություն			180	142

Գրավադրում

Վարկային պայմանագրերի շրջանակներում գրավադրված է 361,100 հազար դրամ հաշվեկշռային արժեքով հիմնական միջոցներ, ինչպես նաև Խմբի արժեթղթերը՝ հասարակ անվանական բաժնետոմսեր 11,286 /տասնմեկ հազար երկու հարյուր ութսունմեկ/ հատ:

Ֆինանսական վարձակալություն

Խումբը ֆինանսական վարձակալությամբ ձեռք է բերել մեքենաներ և սարքավորումներ: Ֆինանսական վարձակալությունը տրամադրվել է ՀՀ դրամով, մինչև 10/06/19թ. մարման ժամկետով, տարեկան 7% տոկոսադրույքով: Վաղաժամկետ մարման արդյունքում գույքի սեփականության իրավունքը ձեռք է բերվել 2018թ.-ին՝ կատարելով պայմանագրով սահմանված վճարները:

16. Փոխառություններ

‘000 դրամ	Մնացորդ 31.12.2018թ.	Մնացորդ 31.12.2017թ.
Ընդամենը, այդ թվում՝	56,000	55,000
• կարճաժամկետ փոխառություններ, որից՝	56,000	55,000
կապակցված կողմերի գծով՝	56,000	55,000

Փոխառությունները ստացվել են անտոկոս:

17. Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր

‘000 դրամ	Մնացորդ 31.12.2018թ.	Մնացորդ 31.12.2017թ.
Ընդամենը, այդ թվում՝	96,001	57,919
• նյութերի ձեռքբերումից	13	2,088
• ծառայությունների ձեռքբերումից	95,948	36,331
• հիմնական միջոցների ձեռքբերումից	40	19,500

Առևտրային կրեդիտորական պարտքերը տոկոսային չեն և, որպես կանոն, մարվում են 30 օրվա ընթացքում:

18. Այլ հարկեր և պարտադիր վճարներ

<i>‘000 դրամ</i>	<i>Մնացորդ 31.12.2018թ.</i>		<i>Մնացորդ 31.12.2017թ.</i>	
	<i>կանխավճար</i>	<i>պարտավորություն</i>	<i>կանխավճար</i>	<i>պարտավորություն</i>
Ընդամենը, այդ թվում՝	805	151,130	237	162,435
• ԱԱՀ	-	117,668	-	119,860
• եկամտային հարկ	-	31,831	-	40,260

19. Աշխատավարձի և այլ կարճաժամկետ հատուցումների գծով պարտավորություն

<i>‘000 դրամ</i>	<i>Մնացորդ 31.12.2018թ.</i>	<i>Մնացորդ 31.12.2017թ.</i>
Ընդամենը, այդ թվում՝	121,545	186,738
• աշխատավարձի գծով	43,826	51,738
• կուտակվող փոխհատուցելի բացակայությունների գծով	77,719	135,000

20. Շահաբաժնի գծով պարտավորություն

<i>‘000 դրամ</i>	<i>Մնացորդ 31.12.2016թ.</i>	<i>Ավելացում</i>	<i>Նվազեցում</i>	<i>Մնացորդ 31.12.2017թ.</i>	<i>Ավելացում</i>	<i>Նվազեցում</i>	<i>Մնացորդ 31.12.2018թ.</i>
Ընդամենը	128,999	153,437	(218,606)	63,830	306,961	(125,862)	244,929

Հաշվետու տարում հայտարարվել է 306,780 հազար դրամ շահաբաժին և կատարվել է 181 հազար դրամ դուրս գրված շահաբաժնի վերականգնում: Մեկ բաժնետոմսին բաժին ընկնող հայտարարված շահաբաժինը կազմել է 15 հազար դրամ (ծանոթ. 26):

21. Այլ պարտավորություններ

<i>‘000 դրամ</i>	<i>Մնացորդ 31.12.2018թ.</i>	<i>Մնացորդ 31.12.2017թ.</i>
Ընդամենը, այդ թվում՝	13,665	33,007
• պարտքեր աշխատակիցներին՝ գործուղումների գծով	11,601	24,906
• գործառնական վարձակալության գծով	-	5,226
• ապահովագրավճարների գծով	1,134	2,484

22. Վաճառքներ

<i>‘000 դրամ</i>	<i>2018թ.</i>			<i>2017թ.</i>		
	<i>Հասույթ</i>	<i>Ինքնարժեք</i>	<i>Շահույթ</i>	<i>Հասույթ</i>	<i>Ինքնարժեք</i>	<i>Շահույթ</i>
Ընդամենը, այդ թվում՝	3,812,614	(3,059,137)	753,477	5,818,547	(4,444,694)	1,373,853
• շին. աշխատանքների կատարումից	3,743,192	(3,008,752)	734,440	5,500,328	(4,344,273)	1,156,055

23. Այլ եկամուտներ (ծախսեր)

‘000 դրամ

	2018	2017
Այլ եկամուտներ ընդամենը, այդ թվում՝	60,910	69,460
• գործառնական վարձակալությունից	32,253	57,472
• ՀՄ-ների օտարումից	26,385	10,567

‘000 դրամ

	2018	2017
Այլ ծախսեր ընդամենը, այդ թվում՝	(85,224)	(123,011)
• անհատույց տրված ակտիվներից	(31,751)	(50,522)
• ՀՄ-ների օտարումից	(18,824)	(23,404)
• վնասի փոխհատուցումից	(9,450)	(10,069)
• տույժերից, տուգանքներից	(544)	(22,587)
• դեբիտորական պարտքերի դուրսգրումից	(10,541)	(2,434)

24. Ֆինանսական եկամուտներ և ֆինանսական ծախսեր

‘000 դրամ

	2018	2017
Ֆինանսական եկամուտներ ընդամենը, այդ թվում՝	102,608	87,419
• կապակցված կողմերի գծով	96,709	81,953
Ֆինանսական (տոկոսային) ծախսեր ընդամենը, այդ թվում՝	(16,853)	(40,608)
• վարկերի և երաշխիքների գծով	(16,853)	(40,608)

Ֆինանսական եկամուտը տրված անտոկոս և տոկոսով փոխառությունների գծով տոկոսային եկամուտն է: Անտոկոս փոխառությունները սկզբնական ճանաչման պահին չափվել են իրական (զեղչված) արժեքով, սկզբնական ճանաչումից հետո՝ ամորտիզացված արժեքով: Արդյունավետ տոկոսադրույքը գնահատվել է 12% (ծանոթ. 9):

25. Շահութահարկ

‘000 դրամ

	2018	2017
• շահույթ (վնասում) ճանաչված շահութահարկի գումար, այդ թվում՝	(79,872)	(233,692)
○ ընթացիկ հարկի գծով	(115,853)	(167,963)
○ հետաձգված հարկի գծով	35,981	(65,729)
• ուղղակիորեն սեփական կապիտալում ճանաչված շահութահարկի գումար, այդ թվում՝		
○ հետաձգված հարկի գծով	(19,342)	(16,391)

‘000 դրամ

Հարկի գործող միջին դրույքի և

հարկի կիրառվող դրույքի թվային համադրում

	2018	2017
Հարկի կիրառվող դրույք	20%	20%
Շահույթը մինչև հարկումը	595,910	1,123,048
Զնվազեցվող ծախսեր/չհարկվող եկամուտներ	(16,645)	(283,233)
Հարկվող շահույթը	579,265	839,815
Ընթացիկ հարկ	115,853	167,963
Հարկի գործող միջին դրույքը	19%	15%

Հետաձգված հարկ
 '000 դրամ

	Ծանոթ.	31.12.2018		
		Հաշվեկշռա- յին արժեք	Հարկային բազա	(+) Հարկվող ժամանակվոր տարբերություն (-) Նվազեցվող (հանվող) ժամանակավոր տարբերություն
Հիմնական միջոցներ	8	2,077,785	1,271,908	805,877
Տրված փոխառություններ	9	1,187,645	1,316,186	(128,541)
Աշխատավարձի և այլ կարճ.հատուցումների գծով պարտավորություն	19	121,545	43,826	(77,719)
Ընդամենը				599,617
Հարկի դրույքը				20%
Հետաձգված հարկային պարտավորություն				119,923

'000 դրամ

	Ծանոթ.	31.12.2017		
		Հաշվեկշռա- յին արժեք	Հարկային բազա	(+) Հարկվող ժամանակվոր տարբերություն (-) Նվազեցվող (հանվող) ժամանակավոր տարբերություն
Հիմնական միջոցներ	8	2,849,356	1,685,730	1,163,626
Տրված փոխառություններ	9	1,068,014	741,788	(326,226)
Աշխատավարձի և այլ կարճ.հատուցումների գծով պարտավորություն	19	186,738	51,738	(135,000)
Ընդամենը				702,400
Հարկի դրույքը				20%
Հետաձգված հարկային պարտավորություն				140,480

«Հիմնական միջոցներ» հոդվածում հարկվող ժամանակավոր տարբերությունը առաջացել է հիմնական միջոցի միավորի՝ իրական արժեքով ներկայացումից և ֆինանսական ու հարկային հաշվառման նպատակներով տարբեր օգտակար ծառայության ժամկետների կիրառումից:

«Տրված փոխառություններ» հոդվածում նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունը առաջացել անտոկոս փոխառությունների գելչումից: Ընդ որում՝ փոխառությունների սկզբնական չափման ժամանակ առաջացած հարկային հետևանքը (հետաձգված հարկային ակտիվը) ճանաչվել է սեփական կապիտալում:

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

«Աշխատավարձի և այլ կաճրաժամկետ հատուցումների գծով պարտավորություն» հոդվածում ժամանակավոր տարբերությունը առաջացել է աշխատակիցների կուտակվող փոխհատուցելի բացակայությունների գծով:

Չկան որևէ նվազեցվող (հանվող) ժամանակավոր տարբերություններ, չօգտագործված հարկային վնասներ և չօգտագործված հարկային գեղչեր, որոնց համար ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում չի ճանաչվել որևէ հետաձգված հարկային ակտիվ:

26. Մեկ բաժնետոմսին բաժին ընկնող շահույթ

Խումբը ունի միայն սովորական բաժնետոմսեր՝ 20,452 հատ: Նոսրացման հետևանք ունեցող ֆինանսական գործիքներ չկան: Մեկ բաժնետոմսին բաժին ընկնող բազային և նոսրացված շահույթները հաշվարկելիս որպես համարիչ օգտագործված գումարը և մայր կազմակերպությանը վերագրվող շահույթը, ինչպես նաև որպես հայտարար օգտագործված սովորական բաժնետոմսերի կշռված միջին թիվը և այս հայտարարների համադրումը միմյանց հետ նույնն են, քանի որ Խումբը չունի չվերահսկող բաժնեմաս:

27. Շահույթում կամ վնասում ճանաչված ծախսերի բաժանումը (վերլուծումը)՝ ծախսերի ըստ բնույթի դասակարգմամբ

<i>‘000 դրամ</i>	<i>Ծանոթ.</i>	<i>2018</i>	<i>2017</i>
Հասույթ	22	3,812,614	5,818,547
Գործառնական այլ եկամուտներ		60,910	69,460
Պատրաստի արտադրանքի և անավարտ արտադրանքի փոփոխություններ		(20,107)	5,834
Օգտագործված հումք և նյութեր		(954,863)	(2,181,306)
Աշխատավարձ և կարճ. այլ հատուցումներ		(858,955)	(1,093,616)
ՀՄ-ների մաշվածություն		(523,743)	(426,706)
ՈՆԱ-ների ամորտիզացիա		(1,275)	(858)
Ենթակապալ (աշխատանքներ, ծառայություններ)		(443,117)	(1,024,664)
Այլ ծախսեր		(560,549)	(90,316)
Գործառնական շահույթ		510,915	1,076,375
Ֆինանսական եկամուտներ	24	102,608	87,419
Ֆինանսական ծախսեր	24	(16,853)	(40,608)
Փոխարժեքային տարբերությունից օգուտ (վնաս)		(760)	(138)
Շահույթը մինչև հարկումը		595,910	1,123,048
Շահութահարկի գծով ծախս	25	(79,872)	(233,692)
Զուտ շահույթ		516,038	889,356

28. Ֆինանսական ռիսկերի կառավարման նպատակները և քաղաքականությունը

Խմբի հիմնական ֆինանսական պարտավորությունները ներառում են վարկերը, առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքերը: Ֆինանսական պարտավորությունների հիմնական նպատակն է Խմբի գործառնականությունների ֆինանսավորումը: Խումբը ունի տրված փոխառություններ, առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր, դրամական միջոցներ:

Խումբը ենթարկվում է պարտքային, իրացվելիության և շուկայական ռիսկերի: Խմբի ղեկավարությունը վերահսկում է այդ ռիսկերի կառավարման գործընթացը: Խումբը չի հեջավորում իր ենթարկվածությունը այդ ռիսկերին:

Պարտքային ռիսկ

Այն բանի ռիսկն է, որ ֆինանսական գործիքի մի կողմը իր պարտականությունների չկատարմամբ մյուս կողմի համար կառաջացնի ֆինանսական կորուստ: Խումբը ենթարկվում է պարտքային ռիսկին՝ կապված գործառնական գործունեության (հիմնականում առևտրային դեբիտորական պարտքեր) և ներդրումային գործունեության (տրված փոխառություններ) հետ:

Վաճառքների գծով պարտքային ռիսկի կառավարումն իրականացվում է հաշվապահության կողմից: Դեբիտորական պարտքերի գծով իրականացվում է կանոնավոր մոնիտորինգ: Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ իրականացվում է բոլոր գնորդների համար արժեզրկման (անհավաքագրելիության) ստուգում՝ անհատական հիմունքով: Հաշվարկները սահմանվում են անցյալում փաստացի կրած վնասների հիման վրա: Պարտքերի համար ապահովություն չի պահանջվում: Պարտքային ռիսկին առավելագույն ենթարկվածությունը ֆինանսական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքն է հաշվետու ամսաթվի դրությամբ: Առևտրային դեբիտորական պարտքերի ռիսկի համակենտրոնացումը գնահատվում է ցածր:

ՀՀ առևտրային բանկերը Խմբին տրամադրել են

- 35,000 հազար դրամի երաշխիք՝ ի ապահովումն «Խոսրով և Վեդի գետերի ջրառի հանգույցների նախագծման և կառուցման» աշխատանքների իրականացման համար: 2018թ. դեկտեմբերի 26-ին տրամադրված երաշխիքը գործում է մինչև 2020թ. հուլիսի 1-ը:
- 29,000 հազար դրամի երաշխիք՝ ի ապահովումն «Ոռոգման համակարգերի արդիականացման ծրագրի» աշխատանքների իրականացման համար: 2018թ. դեկտեմբերի 24-ին տրամադրված երաշխիքը գործում է մինչև 2019թ. ապրիլի 29-ը:
- 29,000 հազար դրամի երաշխիք՝ ի ապահովումն «Մայաթ-Նովա..., Արաքս-Ջրառատ և Արատաշեն պոմպակայաններ» վերակառուցման աշխատանքների իրականացման համար: 2018թ. դեկտեմբերի 19-ին տրամադրված երաշխիքը գործում է մինչև 2019թ. ապրիլի 22-ը:
- 40,000 հազար դրամի երաշխիք՝ ի ապահովումն «Մրգաշատ-Մարգարա ջրանցքներ» վերակառուցման աշխատանքների իրականացման համար: 2018թ. դեկտեմբերի 19-ին տրամադրված երաշխիքը գործում է մինչև 2019թ. ապրիլի 22-ը:
- 315,000 հազար դրամի երաշխիք՝ ի ապահովումն ՀՀ ֆինանսների նախարարության հետ կնքված պայմանագրի շրջանակում աշխատանքների իրականացման պայմանագրի կանխավճարի: 2018թ. հունվարի 22-ին տրամադրված երաշխիքը գործում է մինչև 2019թ. ապրիլի 2-ը:
- 30,954 հազար դրամի երաշխիք՝ ի ապահովումն «Կրթական տեխնոլոգիաների ազգային կենտրոն ՊՈԱԿ-ի շենքի կառուցման» աշխատանքների իրականացման պայմանագրի համար: 2018թ. մարտի 26-ին տրամադրված երաշխիքը գործում է մինչև 2019թ. նոյեմբերի 30-ը:
- 19,398 հազար դրամի երաշխիք՝ ի ապահովումն ՀՀ տրանսպորտի, կապի և տեղեկատվական տեխնոլոգիաների նախարարության հետ կնքված պայմանագրի շրջանակում աշխատանքների իրականացման պայմանագրի կանխավճարի: 2018թ. հունիսի 19-ին տրամադրված երաշխիքը գործում է մինչև 2019թ. հուլիսի 15-ը:
- 2018թ. դեկտեմբերի 26-ին ստորագրված լրացուցիչ համաձայնագրով բանկային երաշխիքի գումարը սահմանվել է 221,120 հազար դրամ: Երաշխիքը գործում է մինչև 2020թ. հունիսի 1-ը:

Երացվելիության ռիսկ

Այն բանի ռիսկն է, որ Խումբը դժվարություններ կունենա իր պարտականությունները կատարելիս, որոնք մարվելու են դրամական միջոց կամ այլ ֆինանսական ակտիվ տրամադրելով: Խումբը իրականացնում է դրամական միջոցների դեֆիցիտի ռիսկի նկատմամբ վերահսկողություն՝ օգտագործելով շարունակական իրացվելիությունը պլանավորելու գործիքը: Խմբի նպատակն է պահպանել ֆինանսավորման շարունակականության և ճկունության միջև հավասարակշռությունը՝

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

բանկային օվերդրաֆտների, վարկերի և ապառիկով պաշարների գնման պայմանագրերի օգտագործման միջոցով:

Բոլոր ֆինանսական պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքները հավասար են չգեղչված պայմանագրային վճարումներին, բացառությամբ ստացված անտոկոս փոխառությունների:

Ստորև ներկայացված է ֆինանսական պարտավորությունների մարման վերաբերյալ ամփոփ տեղեկատվություն՝ հիմնված չգեղչված պայմանագրային վճարումների վրա:

‘000 դրամ

31.12.2018թ.	Ցայահանջ	մինչև 1 տարի	1-ից 5 տարի	Ընդամենը
Վարկեր		251,615	-	251,615
ՀՀ դրամ		251,615	-	251,615
ԱՄՆ դոլար		-	-	-
Փոխառություններ		56,000	-	56,000
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր		96,001	-	96,001
Շահաբաժինների գծով պարտավորություններ		244,929	-	244,929
Այլ պարտավորություններ		286,340	-	286,340

‘000 դրամ

31.12.2017թ.	Ցայահանջ	մինչև 1 տարի	1-ից 5 տարի	Ընդամենը
Վարկեր		129,783	86,294	216,077
ՀՀ դրամ		129,783	86,294	216,077
Փոխառություններ		55,000	-	55,000
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր		57,919	-	57,919
Շահաբաժինների գծով պարտավորություններ		63,830	-	63,830
Այլ պարտավորություններ		497,337	-	497,337

Շուկայական ռիսկ

Այն բանի ռիսկն է, որ ֆինանսական գործիքի իրական արժեքը կամ ապագա դրամական հոսքերը կտատանվեն շուկայական գների փոփոխությունների հետևանքով: Շուկայական ռիսկը ներառում է երեք տեսակի ռիսկ՝ արժույթային ռիսկ, տոկոսադրույթային ռիսկ և այլ գնային ռիսկ: Շուկայական ռիսկին ենթարկվող ֆինանսական գործիքները ներառում են վարկերը և փոխառությունները, գնումների գծով կրեդիտորական պարտքերը, ֆինանսական երաշխավորության պայմանագրերը, վաճառքների գծով դեբիտորական պարտքերը, դրամական միջոցները:

Արժույթային ռիսկ

Այն բանի ռիսկն է, որ ֆինանսական գործիքի իրական արժեքը կամ ապագա դրամական հոսքերը կտատանվեն արտարժույթի փոխարժեքների փոփոխությունների հետևանքով: Արտարժույթի փոխարժեքների փոփոխության ռիսկին ենթարկվում է արտարժույթով վարկերը, գնումների գծով կրեդիտորական պարտքերը և վաճառքների գծով դեբիտորական պարտքերը: Արժույթները, որոնք հիմնականում առաջացնում են նման ռիսկ, հետևյալն են՝ ԱՄՆ դոլար, Եվրո, ՌԴ:

Խումբը հաշվետու տարում չունի արտարժույթով գնանշված ֆինանսական գործիքներ:

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

Հոդված	USD		EUR		RUB	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Ընթացիկ ակտիվներ						
Կանխավճար ոչ ընթացիկ ակտիվների համար	-	-	-	7,200	-	-
Կանխավճար պաշարների և ծառայությունների համար	40,000	-	-	18,210	194	239,307
Ընթացիկ պարտավորություններ						
Կրեդիտորական պարտքեր գնումների գծով	-	-	-	-	10,000	-
Զուտ հաշվեկշիռ	40,000	-	-	25,410	(9,806)	239,307

Խմբի քաղաքականության համաձայն՝ տարեվերջին արտարժույթով ֆինանսական պարտավորությունների և ակտիվների տարբերության զուտ մնացորդը չպետք է գերազանցի տարվա հասույթի 20%-ը:

Տոկոսադրույքային ռիսկ

Այն բանի ռիսկն է, որ ֆինանսական գործիքի իրական արժեքը կամ ապագա դրամական հոսքերը կտատանվեն՝ շուկայական տոկոսադրույքների փոփոխությունների հետևանքով: Տոկոսադրույքի փոփոխությունները գլխավորապես ազդում են վարկերի վրա՝ փոփոխելով նրանց իրական արժեքը: Ստացված վարկերը ֆիքսված տոկոսադրույքով են:

Տոկոսադրույքների փոփոխությունների զգայունության վերլուծության շրջանակներում բազիսային միավորներում փոփոխությունների վերաբերյալ ենթադրությունները հիմնված են տվյալ պահին շուկայում դիտարկվող վիճակի հիման վրա, ինչը բնորոշում է նախորդ տարիների հետ համեմատած նշանակալի փոփոխականությունը:

Այլ գնային ռիսկ

Այն բանի ռիսկն է, որ ֆինանսական գործիքի իրական արժեքը կամ ապագա դրամական հոսքերը կտատանվեն շուկայական գների փոփոխությունների (բացի տոկոսադրույքային ռիսկից և արժույթային ռիսկից առաջացողներից) արդյունքում, անկախ այն բանից, թե այդ փոփոխությունները պայմանավորված են առանձին ֆինանսական գործիքին կամ դրա թողարկողին հատուկ գործոններով, թե շուկայում շրջանառվող բոլոր նմանատիպ ֆինանսական գործիքների վրա ազդող գործոններով:

Այլ գնային ռիսկերի ազդեցությունը էական չէ:

Սեփական կապիտալի կառավարում

Սեփական կապիտալը ներառում է բաժնետերերին վերագրելի կապիտալը՝ այդ թվում բաժնետերերին ու նրանց կողմից վերահսկվող կազմակերպություններին տրված ու ստացված անտոկոս կամ շուկայականից ցածր տոկոսադրույքով փոխառությունների սկզբնական չափումից առաջացած զուտ արդյունքը (ծանոթ. 14):

Սեփական կապիտալի կառավարման հիմնական նպատակն է սեփական կապիտալի վարկունակության կայունության և ֆինանսական ցուցանիշների համապատասխան մակարդակի պահպանումն է՝ Խմբի գործունեության աջակցության և բաժնետերերի շահույթը մաքսիմալացնելու նպատակով:

Խումբը կառավարում է իր կապիտալի կառուցվածքը և կատարում է ճշգրտումներ՝ տնտեսական պայմանների փոփոխություններին համապատասխան: Խմբի սեփական կապիտալի կառուցվածքը պահպանելու կամ կարգավորելու նպատակով Խումբը սահմանում է վճարվող շահաբաժինների գումարը կամ կարող է թողարկել նոր բաժնետոմսեր:

29. Կապակցված կողմերի բացահայտումներ

Կապակցված կողմերի փոխհարաբերությունների բնույթը

Անվանումը	Բնույթը
Վերահսկող	Պարույր Հակոբյան՝ խոշոր բաժնետեր (55.79%)
Դուստր կազմակերպություն	«Արփա-Սևան նախագիծ» ՓԲԸ՝ 100% բաժնեմասով

Կապակցված կողմերի հետ գործարքներ

Դուստր կազմակերպություն

‘000 դրամ	Դեր. պարտքեր գործառնական վարձակալության գծով	Կրեդ. պարտքեր ստացված ծառայությունների գծով
Մնացորդ 31.12.2016թ.	-	-
Ավելացում	2,400	9,272
Նվազեցում	2,400	9,272
Մնացորդ 31.12.2017թ.	-	-
Ավելացում	1,546	4,778
Նվազեցում	1,546	4,778
Մնացորդ 31.12.2018թ.	-	-

Այլ կապակցված կողմեր

‘000 դրամ	Տրված փոխառություններ	Առևտրական և այլ դերի-տորական պարտքեր	Առևտրական և այլ կրեդի-տորական պարտքեր	Ստացված փոխառություններ	Տրված կանխավճար պաշարների և ծառայությունների ի համար
Ծանոթ.	9	11	17	16	
Մնացորդ 31.12.2017թ.	876,362	656,530	15,952	55,000	90,338
Ավելացում	244,260	66,280	465,944	137,000	153,848
Նվազեցում	(63,571)	(129,147)	(531,894)	(136,000)	(208,435)
Մնացորդ 31.12.2018թ.	1,057,051	593,663	81,902	56,000	35,752

Կապակցված կողմերին տրված անտոկոս փոխառությունները գեղչվել են 12% տոկոսադրույքով:

Առանցքային կառավարչական անձնակազմին հատուցումներ

Առանցքային կառավարչական անձնակազմին (3 անձ) կարճաժամկետ հատուցումները (աշխատավարձ) 2018թ. կազմել է 36,084 հազար դրամ և 2017թ.՝ 34,537 հազար դրամ: Առանցքային կառավարչական անձնակազմին այլ հատուցումներ չեն եղել:

30. Պայմանականություններ**Բիզնես միջավայր**

Հայաստանի Հանրապետությունը գտնվում է քաղաքական և տնտեսական փոփոխությունների փուլում: Չկան բիզնեսի և վերահսկողական այնպիսի զարգացած ենթակառուցվածքներ, ինչպիսիք կան ավելի հասուն շուկայական տնտեսություններում: Ավելին, տնտեսական պայմանները շարունակում են սահմանափակել ֆինանսական շուկաների գործունեությունը և վերջիններս ոչ միշտ են ձիշտ արտացոլում ֆինանսական գործիքների արժեքը: Հետագա տնտեսական աճի հիմնական խոչընդոտը տնտեսական և ինստիտուցիոնալ զարգացման ցածր մակարդակն է և տարածաշրջանային

անկայունությունը: Աղքատության մակարդակը շարունակում է բարձր մնալ, ինչն ազդում է համընդհանուր գնողունակության և պահանջարկի վրա:

Ապահովագրություն

ՀՀ-ում ապահովագրության ոլորտը գտնվում է զարգացման փուլում: Ներմուծվում են զարգացած երկրներում վաղուց կիրառելի ապահովագրական գործիքներ:

Հաշվետու տարվա վերջի դրությամբ Խումբը իրականացրել է ավտոտրանսպորտային միջոցների օգտագործումից բխող պատասխանատվության պարտադիր ապահովագրություն (ԱՊՊԱ):

Քանի դեռ չի իրականացված ակտիվների ամբողջական ապահովագրություն, առկա է ռիսկ, որ որոշակի ակտիվների կորուստը կամ ոչնչացումը կարող է ունենալ բացասական ազդեցություն Խմբի ֆինանսական վիճակի և ֆինանսական արդյունքների վրա:

Դատական հայցեր

2018թ. դեկտեմբերի 31-ի և սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վավերացման ամսաթվի դրությամբ Խմբի դեմ հարուցված դատական հայցեր չկան:

31. Հաշվետու ժամանակաշրջանից հետո տեղի ունեցող դեպքեր

Ճշգրտող դեպքեր կամ էական չճշգրտող դեպքեր տեղի չեն ունեցել հաշվետու ամսաթվից (31.12.2018թ) հետո մինչև վավերացման ամսաթիվը (13.02.2019թ.) ընկած ժամանակահատվածում:

32. Ֆինանսական հաշվետվությունների վավերացում

Ֆինանսական հաշվետվությունները ստորագրվել են հրապարակման համար 2019թ. փետրվարի 13-ին՝ գլխավոր տնօրեն Պարույր Հակոբյանի և գլխավոր հաշվապահ Սեդա Փարսյանի կողմից:

Գլխավոր տնօրեն

Պարույր Հակոբյան

Գլխավոր հաշվապահ

Սեդա Փարսյան

